

บทที่ 4

แนวทางการบริหารจัดการการมีภรรยาหลายคนที่ประสบความสำเร็จตามหลักกฎหมายอิสลาม

ในบทนี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์เชื่อมโยงและเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบใหม่เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการมีภรรยาหลายคนให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามต่อไป

1- ความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

จากหลักการอิสลามอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้สี่คนด้วยหลักฐานจากอัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์ โดยมีเงื่อนไข 3 ข้อดังต่อไปนี้

- 1) จำนวนจะต้องไม่เกินสี่คน
- 2) ต้องไม่มีความกลัวในหัวใจว่าจะต้องเกิดความไม่ยุติธรรม ซึ่งเงื่อนไขนี้เป็นเงื่อนไขของการอนุญาตให้แต่งงานที่สอง คนที่สามและคนที่สี่ มิใช่เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการอะกัดนิกาส (สัญญาการแต่งงาน) ดังนั้นหากใครแต่งงานสองคน สามคนหรือสี่คนโดยที่เขาไม่มีความรู้สึกกลัวในใจว่าจะไม่ยุติธรรม การแต่งงานของเขาใช้ได้ แต่ถือว่าเขานั้นกระทำบาปหากว่าเขากระทำการอธรรมขึ้นมาจริง
- 3) การจ่ายนฟเกาะฮ์ หมายถึง ผู้ชายต้องมีความสามารถที่จะให้ค่าเลี้ยงดูและปัจจัยยังชีพ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและบริโภค และของใช้ที่จำเป็น แก่บรรดาภรรยาทั้งหมด

﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي النِّسَاءِ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
مَثْرَىٰ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
ذَلِكَ أَذَىٰ أَلَّا تَعْلَمُوا ﴾

(النساء:3)

ความว่า “และหากพวกเขาเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเขา ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเขาเกรงว่าพวกเขาจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือไม่มีหญิงที่มีมือขวาของพวกเขาครอบครองอยู่ นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในสิ่งที่พวกเขาจะไม่ล่าเอียง”

(อันนิสาฮ์ : 3)

หลักฐานจากอัสสุนนะฮ์

หะดีษเศาะหิหฺของท่านบี ﷺ สั่งใช้ให้เศาะหาบะฮ์ของท่านที่มีภรรยาหลายคนเลือกภรรยาให้เหลือแค่สี่คนหลังจากที่อายะฮ์อัลกุรอานเกี่ยวกับการจำกัดภรรยาแค่สี่ได้ประทานลงมา

((عَنْ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ عَلِيَّ بْنَ سَلَمَةَ الثَّقَفِيَّ، أَسْلَمَ وَلَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَسْلَمَ مَعَهُ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَخَيَّرَ أَرْبَعًا مِنْهُنَّ .))

(أخرجه الترمذي: 1128)

ความว่า “มีอัยลาน บินสะละมะฮ์ อัยมะเกาะฟีฮ์ เพิ่งเข้ารับอิสลามในขณะที่เขามีภรรยาสิบคนอยู่ก่อนแล้ว และพวกนางทั้งหมดได้เข้ารับอิสลามพร้อมกับเขา ท่านเราะฮ์ฮูฮ์ ﷺ จึงสั่งให้เขาเลือกสี่คนจากพวกนางทั้งหมด”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy: 1128)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลามจึงได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 เธอเข้าใจว่าการมีภรรยาหลายคนเป็นสุนนะฮ์ของท่านบีมุฮัมมัด ﷺ และบอกถึงเหตุผลที่เลือกแต่งงานกับสามีคนปัจจุบัน เพราะเขาเคร่งครัดในศาสนา มีความรู้ ศาสนาบ้างพอสมควร และเธอก็คิดว่าการเป็นภรรยาคนที่ 2 หรือ 3 หรือ 4 ของสามีที่มีศาสนาข่ม ดีกว่าการแต่งงานกับสามีที่ไม่มีศาสนาเลย เพราะเธอก็คิดว่าผู้นำครอบครัวที่มีศาสนา ข่มมีความเข้มแข็ง (ดีกวา) ต่ออัลลอฮ์ เขาก็จะได้ไม่อธรรมต่อภรรยา เช่นเดียวกันทางด้านภรรยา ก็ควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการศาสนาบ้าง จะได้มีความเข้มแข็ง(ดีกวา) และกลัวที่จะฝ่าฝืน บทบัญญัติของอัลลอฮ์และทำบาปต่อสามี

ครอบครัวที่ 2 เธอเข้าใจว่าการมีภรรยาหลายคนในอิสลามนั้นเป็นที่อนุญาต และได้ออกเหตุผลที่แต่งงานเป็นคนที่ 3 นั้นเพราะชีวิตการแต่งงานครั้งแรกล้มเหลว เมื่อโศกเศร้ามาสู่ขอ ก็ตกลงแต่งงานเพราะเห็นว่าเขามีศาสนา แต่ตอนหลังคนมีศาสนาอย่างโศกเศร้าก็ธรรมด้อภรรยา เธอไม่ได้เรียนศาสนา แต่เธอทนอยู่ด้วยความอดทน

ครอบครัวที่ 3 เธอได้ออกสาเหตุที่ตัดสินใจแต่งงานเป็นภรรยาคนที่ 2 เนื่องจากภรรยาคนที่ 1 มาสู่ขอให้กับสามี(ภรรยาคนที่ 1 และสามีมีความรู้ศาสนาในระดับปริญญาตรี)เพราะเธอรู้ว่าเป็นสิ่งที่อิสลามอนุญาต และเพราะเขาเป็นคนดีมีศาสนา เธอจึงละหมาดอิสติคอเราะฮ์ทำตามในสิ่งที่ท่านนบี ﷺ สอนไว้ว่าให้เลือกคู่ครองจากสี่อย่าง ศาสนาของเขา ฐานะของเขา ตระกูลของเขา และหน้าตาของเขา เธอเข้าใจว่าคนที่เรียนศาสนาและรู้หลักการมากกว่าคนทั่วไปย่อมมีความขำเกรงต่ออัลลอฮ์ คงไม่ม่อธรรมต่อเธอ และเข้าใจว่าคนที่เรียนศาสนาสูงน่าจะจัดการบริหารครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนได้ดีกว่าคนที่ไม่เรียนศาสนา

ครอบครัวที่ 4 เธอเข้าใจว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นเป็นสุนนะฮ์ของท่านนบี ﷺ เธอเลือกแต่งงานกับสามีด้วยเหตุผลเพราะเขามีศาสนา ละหมาดครบ และนำครอบครัวได้ เพราะถ้าผู้นำครอบครัวเป็นคนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการศาสนาอย่างถูกต้อง ก็สามารถที่จะอบรมสั่งสอนและนำพาครอบครัวให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศาสนาได้ ด้านภรรยาเองก็ต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการศาสนาด้วยเช่นกัน เพราะจะได้บริหารลูกๆในทางที่ดี

ครอบครัวที่ 5 เธอเข้าใจว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นเป็นเรื่องที่อิสลามอนุญาต และเหตุผลที่เธอแต่งงานกับสามีคนปัจจุบัน เพราะอยากได้ผู้นำครอบครัวที่ดี ที่สามารถช่วยเหลือได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องศาสนา เรื่องเงิน เรื่องการคุ้มครอง เพราะสามีที่มีศาสนายอมแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักการ ทางด้านภรรยาก็ต้องมีความเข้าใจศาสนาเช่นกัน เพราะการที่ภรรยาเข้าใจศาสนาจะทำให้มีความอดทนต่อปัญหา และแก้ปัญหาตามหลักการของศาสนา

ครอบครัวที่ 6 เธอมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการมีภรรยาหลายคนมากที่สุด เธอรู้และเข้าใจว่าการที่อิสลามอนุญาตให้มีภรรยาหลายคนนั้น อัลลอฮ์อนุญาตสำหรับบุคคลที่มีความสามารถเท่านั้น นั่นคือ มีความสามารถที่จะให้ความยุติธรรม มีความสามารถที่จะดูแล และมีความสามารถที่จะปกป้องคุ้มครองได้ พร้อมกันนั้น เธอยังยกอายะฮ์อัลกุรอานที่อัลลอฮ์ได้ทรงกำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวมาด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเธอมีความรู้และความเข้าใจที่เกี่ยวกับหลักการบทบัญญัติของการมีภรรยาหลายคนอย่างแท้จริง”

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม จะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นเป็นสุนนะฮ์ของท่านเราะฮ์สูล ﷺ แต่ในความเป็นจริงแล้วการมีภรรยาหลายคนในอิสลามนั้นเป็นสิ่งที่อนุญาตในอิสลาม ส่วน

ความรู้ความเข้าใจทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการมีภรรยาหลายคนนั้น(เช่น เงื่อนไขที่สามีจะมีภรรยาหลายคนจำเป็นจะต้องมี)พวกเขาจะไม่พูดถึง (นอกจากครอบครองสุดท้ายเพียงครอบครัวเดียวเท่านั้นที่ตอบคำถามในเรื่องนี้ได้ตรงประเด็น) อาจจะเป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้หรืออาจจะเพราะพวกเขามีได้ให้ความสำคัญในส่วนนั้น เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วพวกเขาจะพูดถึงเหตุผลในการตัดสินใจแต่งงานของพวกเขามากกว่า ซึ่งทุกครอบครัวมักจะให้น้ำหนักในการตัดสินใจเลือกเป็นภรรยาคนที่สอง หรือสามด้วยกับเหตุผลสามมีศาสนา เพราะพวกเขาคิดว่าสามีที่มีศาสนา เป็น โศกนาฏ หรือมีการศึกษาทางด้านศาสนาสูงจะไม่ก่อกรรมต่อครอบครัว และสามารถบริหารครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนได้สำเร็จหรือห่างไกลปัญหาได้ หรือหากเกิดปัญหาภายในครอบครัว สามีที่มีศาสนาหรือมีการศึกษาด้านศาสนาสูงนั้นสามารถที่จะแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ยุติธรรมและถูกต้องตามหลักการ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าในความเป็นจริงแล้วการมีศาสนาด้วยการระมัดระวัง หรือการจบการศึกษาด้านศาสนาสูงนั้น ไม่สามารถที่จะประกันสติปัญญาคนดี มีความยุติธรรม หรือสามารถอยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักการอิสลามเสมอไป หากแต่เราจะต้องมองถึงประวัติของต้นตระกูลเขาด้วยว่าเป็นคนดี หรือเคยทำเรื่องเสื่อมเสียต่อตระกูลหรือไม่ เพราะการมีการศึกษาศาสนาสูงก็อาจจะทำให้กมลสันดานของมนุษย์นั้นดีได้ หากมิได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาใช้และเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีและอยู่ในหนทางที่ถูกต้อง

2- การให้ความยุติธรรม

ความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยาเป็นสิ่งที่สามีจำเป็น(วาญิบ)จะต้องปฏิบัติด้วยกับหลักฐานสนับสนุนจากอัลกุรอาน อัสสุนนะฮ์ และความเห็นพ้องกันของนักวิชาการ(อิญา มาอูละมาอ์)

หลักฐานจากอัลกุรอาน

﴿... فَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ آدَابُ آلِ
تَعُولُوا﴾

(النساء: 3)

ความว่า “...แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือไม่มีก็หญิงที่มีเอวขาของพวกเจ้าครอบครองอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง”

(อันนิสาอ์ : 3)

หลักฐานจากอัสสุนนะฮฺ

((عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : من كانت له امرأتان ،
فَمَالَ إِلَىٰ إِحْدَاهُمَا : جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقُّهُ مائل))

(أخرجه أبو داود: 2133)

ความว่า “ผู้ใดมีภรรยา 2 คน แล้วเขาก็เอนเอียงไปข้างหนึ่งในสองคน (ในอีกสำนวนหนึ่งระบุว่า แล้วเขาก็ไม่ให้ความสำคัญเป็นธรรมระหว่างสองคนนั้น) ในวันกิยามะฮฺเขาผู้นั้นจะมาในสภาพที่หนึ่งในสองซีก (ของร่างกาย) ของเขาเอียงไป”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2133)

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกเป็นประเด็น ปลีกย่อยของความยุติธรรม เพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนและละเอียดมากยิ่งขึ้น

2.1 คำจำกัดความของความยุติธรรม

จากหลักการบัญญัติของอิสลาม ความยุติธรรมเป็นหนึ่งในเงื่อนไขของการอนุญาตมีภรรยาหลายคน ซึ่งอุลละมาอ์ได้ให้ข้อจำกัดของคำว่ายุติธรรมคือ ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันในเรื่องที่เป็นไปได้ เช่น ค่าอุปการะเลี้ยงดู (ที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภค เครื่องบริโภคน้ำ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าเลี้ยงดูบุตร) การแบ่งเวลาดังแรม การเอาใจใส่ดูแล เป็นต้น ส่วนเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ก็ไม่จำเป็นต้องเท่าเทียมกัน นั่นคือเรื่องของความรัก

หลักฐานจากอัลกุรอาน

﴿... فَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْرَأَ إِلَّا تَعْوَلُوا﴾

(النساء: 3)

ความว่า “...แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือ ไม่ก็หญิงที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครองอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง”

(อันนิสาฮ์ : 3)

Muhammad al-Amīn al-Shanqīti ได้กล่าวว่า “ความยุติธรรมที่ไม่สามารถจะกระทำได้ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอายะฮ์นี้หมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องของความรักและการเอาใจใส่ของจิตใจตามธรรมชาติของมนุษย์ เนื่องจากมันเป็นความรู้สึกที่เกินกว่ามนุษย์จะควบคุมมันได้ ต่างจากความยุติธรรมในเรื่องของสิทธิ (ที่ภรรยาควรจะได้ตามกฎหมายอิสลาม) ซึ่งมนุษย์สามารถจะปฏิบัติมันได้”

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคำจำกัดความของความยุติธรรมจึงได้ข้อมูลมาพอสังเขป ดังนี้

ครอบครัวที่ 1 เธอคิดว่าคำจำกัดความของความยุติธรรมคือ เท่าเทียมในเรื่องการให้ที่อยู่อาศัย การดูแลลูกๆ การเอาใจใส่ดูแลภรรยา และเรื่องความรัก

ครอบครัวที่ 2 เธอคิดว่าคำจำกัดความของความยุติธรรมคือ เท่าเทียมในเรื่องของค่าอุปการะเลี้ยงดู ค่าเลี้ยงดูบุตร ที่อยู่อาศัย การเอาใจใส่ดูแล และการแบ่งเวร

ครอบครัวที่ 3 เธอคิดว่าคำจำกัดความของความยุติธรรมคือ เท่าเทียมในเรื่องของการให้เวลา ค่าอุปการะเลี้ยงดู ที่อยู่อาศัย และดูแลลูกๆ

ครอบครัวที่ 4 เธอคิดว่าคำจำกัดความของความยุติธรรมคือ เท่าเทียมในเรื่องของค่าอุปการะเลี้ยงดูและการดูแลเอาใจใส่

ครอบครัวที่ 5 เธอคิดว่าคำจำกัดความของความยุติธรรมคือ เท่าเทียมในเรื่องของค่าอุปการะและเวลา

ครอบครัวที่ 6 เธอคิดว่าคำจำกัดความของความยุติธรรมนั่นก็คือ ความเสมอภาค เท่าเทียมกันระหว่างภรรยาของเขา ไม่ว่าจะเป็นด้านค่าใช้จ่าย ด้านเสื้อผ้า ด้านการหลับนอน และทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคำจำกัดความของความยุติธรรม จะเห็นได้ว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหกครอบครัวนั้นมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อจำกัดความของคำว่ายุติธรรม คลาดเคลื่อนหรือไม่ครอบคลุม บางครอบครัวคิดว่าความยุติธรรมที่สามีจะต้องให้ความเท่าเทียมนั้น หมายถึงรวมถึงความรักด้วย ซึ่งตามหลักการแล้วความรักนั้นสามีไม่จำเป็นจะต้องให้ความเท่าเทียมต่อภรรยาทุกคนนอกจากว่าเขาต้องความพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะทำให้ยุติธรรม เนื่องจากความรักนั้นเป็นเรื่องของจิตใจ ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถที่จะควบคุมให้มันเป็นไปตามความต้องการได้ นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้นที่รู้และควบคุมมัน ในขณะที่เดียวกันบางครอบครัวไม่รู้ว่าการแบ่งเวรค่าจ้างนั้นเป็นหนึ่งในข้อจำกัดความของความยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุที่เป็นเช่นนั้น อาจจะเป็นเพราะขาดความรู้ หรืออาจจะเป็นเพราะเห็นหรือได้รับการรับรู้จากคนส่วนใหญ่แล้ว ไม่ได้แบ่งเวลาการแบ่งเวรให้เท่าเทียมกันอย่างจริงจัง จึงคิดไปเอง(หรือสามีบอก)ว่าภรรยาคนแรก

ต้องได้เวลามากกว่า พวกเขาจึงต้องยินยอมไปโดยปริยาย ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง แก่สตรีที่จะเป็นภรรยาในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนนั้น มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ พวกนางได้รอดพ้นจากการหลอกลวง หรือปกปิดความจริงเพื่อผลประโยชน์ของผู้ที่เหนือกว่า (อาจจะเป็นผู้สามีหรือภรรยาคนใดคนหนึ่ง) และห่างไกลจากการตกเป็นเหยื่อของความอธรรม

2.2 คำอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะฮฺ)

นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องกันว่าผู้เป็นสามีนั้นจำเป็นต้องจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่บรรดาภรรยา

﴿ لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ ﴾

(7: الطلاق)

ความว่า “ควรให้ผู้มีฐานะร่ำรวยจ่ายตามฐานะของเขา ส่วนผู้ที่การยังชีพของเขาเป็นที่คับแคบแก่เขาก็ให้เขาจ่ายตามที่อัลลอฮ์ทรงประทานมาให้แก่เขา...”

(อิฎฎะฮะลาฮ: 7)

2.2.1 เครื่องอุปโภค

จากหลักการบัญญัติของอิสลาม อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ... ﴾

(233: البقرة)

ความว่า “และหน้าที่ของพ่อเด็กนั้นคือปัจจัยยังชีพของพวกนางและเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง...”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 233)

คำว่า مَعْرُوف (Maàrūf) คือ ความพอดีและพอเพียง เนื่องจากการให้คำอุปการะเลี้ยงดูนั้นเพื่อต้องการสนองต่อความจำเป็นของบรรดาภรรยาในการใช้จ่าย ดังนั้นการให้คำอุปการะก็ต้องเพียงพอต่อการใช้จ่ายของพวกนาง

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคำอุปการะที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคจึงได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 ภรรยาทั้งสองชื่อเอง สามีจะซื้อให้เฉพาะวันอีด (รายขอ) (สามีมีฐานะยากจน)

ครอบครัวที่ 2 สามีนั่งให้เป็นบางครั้ง ส่วนใหญ่แล้วจะใส่เท่าที่มี
 ครอบครัวที่ 3 ภรรยาจะต้องขอ สามีนั่งจะซื้อให้ (ทั้งๆที่สามีมียานะร่ารวย)
 ครอบครัวที่ 4 สามีนั่งอดทนค่าใช้จ่ายทุกอย่าง (สามีนั่งฐานะปานกลาง)
 ครอบครัวที่ 5 สามีนั่งให้เป็นเงินเดือนจำนวนหนึ่ง โดยไม่ได้แยกเป็นค่าบริโภค
 ครอบครัวที่ 6 สามีนั่งเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็ค่าอุปโภค บริโภค ที่
 อยู่อาศัย และค่าเลี้ยงดูบุตร

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการให้ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคของแต่ละ
 ครอบครัว จะเห็นได้ว่ามีอยู่สองครอบครัวเท่านั้นที่สามีนั่งอดทน ให้ค่าใช้จ่ายค่าอุปโภคแก่ภรรยา
 คือครอบครัวที่ 4 และ 6 สมควรแก่การนำไปเป็นแบบอย่างในการบริหารครอบครัวที่มีภรรยาหลาย
 คนให้ยุติธรรมได้ ส่วนครอบครัวที่ 1,2,3,5 นั้นโดยส่วนใหญ่แล้วสามีนั่งไม่ได้รับอดทนในเรื่อง
 ค่าใช้จ่ายค่าอุปโภค เพราะสามีนั่งในบางครอบครัวนั้นมักจะให้ค่าอุปการะเป็นเงินก้อนเดียวโดยที่
 ไม่ได้แยกส่วนชัดเจนว่าเป็นค่าอะไรบ้าง จนบางครั้งเงินก้อนนั้นไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายพื้นฐาน
 ด้วยซ้ำ อาจจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม สามีนั่งก็ไม่ควรละเลยค่าใช้จ่ายในส่วนเครื่องอุปโภคด้วย
 เนื่องจากตามหลักการอิสลามแล้วหน้าที่ของการหาเครื่องนุ่งห่มให้บรรดาภรรยา นั้นคือหน้าที่ของ
 สามีนั่งตามความสามารถของเขา แต่ต้องเพียงพอต่อความจำเป็นของพวกนาง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่
 การละเลยหน้าที่ของสามีนั่งในการให้ค่าอุปการะในส่วนเครื่องอุปโภคนั้น เป็นการกระทำที่ผิด
 หลักการศาสนา ถือว่าเขาได้ทำบาป เพราะมิได้ให้สิทธิของภรรยาที่ควรจะได้ตามความเหมาะสม

2.2.2 เครื่องบริโภค

จากหลักการบัญญัติของอิสลาม ท่านเราะฮูล ﷺ ได้กล่าวว่

((أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ ، وَتَكْسُوَهَا إِذَا كَسَيْتَ ، أَوْ أَكْسَبْتِ ،
 وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ ، وَلَا تُقَبِّحْ ، وَلَا تَهْجُرْ إِلَّا فِي الْبَيْتِ))

(رواه أبو داود : 2142)

ความว่ “ท่านจะต้องให้อาหารแก่นางเมื่อท่านรับประทานอาหาร
ให้เครื่องนุ่งห่มแก่นางเมื่อท่านสวมใส่เครื่องนุ่งห่ม อย่าตบหน้านาง
 อย่าคำทอนาง และอย่าทิ้งนางไว้ลำพังนอกบ้าน”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2142)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับค่าอุปการะที่เกี่ยวข้องกับเครื่องบริโภคจึงได้ข้อมูลมาพอ

สังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 ภรรยาเป็นคนออกเงินของตัวเอง (มีรายได้จากการขายโรติ)
เนื่องจากสามีไม่มีงานทำที่แน่นอน รายได้จึงไม่แน่นอน

ครอบครัวที่ 2 ภรรยาออกค่าใช้จ่ายเอง (มีรายได้จากการขายขนม) เพราะไม่ต้อง
ซื้ออะไรมาก ส่วนใหญ่แล้วจะปลูกข้าว ปลูกผักเอง

ครอบครัวที่ 3 สามีให้เป็นเงินเดือนจำนวนหนึ่ง โดยไม่ได้แยกเป็นค่าบริโภค

ครอบครัวที่ 4 สามีรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทุกอย่าง

ครอบครัวที่ 5 สามีให้เป็นเงินเดือนจำนวนหนึ่ง โดยไม่ได้แยกเป็นค่าบริโภค

ครอบครัวที่ 6 สามีจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นค่าอุปโภค บริโภค ที่
อยู่อาศัย และค่าเลี้ยงดูบุตร

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการให้ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องบริโภคของแต่ละ
ครอบครัว จะเห็นได้ว่ามีแค่สองครอบครัวเท่านั้นที่สามีรับผิดชอบ ให้ค่าใช้จ่ายค่าบริโภคแก่ภรรยา
คือครอบครัวที่ 4 และ 6 สมควรแก่การนำไปเป็นแบบอย่างในการบริหารครอบครัวที่มีภรรยาหลาย
คนให้ยุติธรรมได้ ส่วนครอบครัวที่ 3,5 นั้นสามีจะให้ค่าอุปการะเป็นเงินก้อนเดียว โดยที่ไม่ได้แยก
ส่วนของค่าเครื่องบริโภค ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ซึ่งการกระทำในลักษณะนี้ผิดหลักการ
อิสลามที่ว่าด้วยสิทธิของภรรยาควรจะได้ ในเรื่องของกรให้อาหารการกินแก่พวกนาง โดยเฉพาะ
ครอบครัวที่ 1,2 ที่สามีไม่รับผิดชอบเรื่องค่าอุปการะเครื่องบริโภคต่อภรรยาของเขาเลย อาจจะด้วย
เหตุผลที่สามีไม่มีความสามารถจะให้ค่าอุปการะ เพราะไม่พร้อมในเรื่องของรายได้ที่ไม่เพียงพอ
หากเป็นเช่นนั้นจริงแล้วผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าสามีได้กระทำบาปไปแล้ว เนื่องจากเขาเลือกที่จะ
แต่งงานกับภรรยาหลายคนทั้งที่รู้ว่าตัวเองไม่มีความสามารถจะเลี้ยงดูทุกคนได้ เพราะรายได้ที่น้อย
หรือไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน หรืออาจจะด้วยเหตุผลที่ภรรยาไม่
รายได้(จากการทำงานเอง)แล้ว สามีจึงไม่ให้เงินค่าอุปการะในส่วนของเครื่องบริโภคแก่ภรรยา
ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ผิดต่อหลักการอิสลามเช่นกัน เนื่องจากสามีไม่ให้สิทธิแก่ภรรยาที่ควรจะได้
ในส่วนของค่าเครื่องบริโภค ลำพังที่พวกนางมีกินด้วยรายได้ของพวกนางเองนั้น ไม่สามารถทำให้
สามีพ้นจากความรับผิดชอบที่จำเป็นจะต้องให้แก่บรรดาภรรยาได้ ดังนั้นการกระทำเหล่านี้ผู้วิจัยมี
ความเห็นเห็นว่าสามีได้กระทำการอธรรมต่อภรรยาของเขา ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดห้ามในศาสนา ไม่
สมควรนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติต่อในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน เพราะจะทำให้เกิด
ปัญหาในครอบครัวและอาจนำไปสู่ปัญหาสังคมได้

2.2.3 ที่อยู่อาศัย

จากหลักการบัญญัติของศาสนาอิสลาม อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ ﴾

(الطلاق: 6)

ความว่า “จงให้พวกนางพำนักอยู่ ณ ที่พวกเจ้าพำนักอยู่ตามฐานะ
ของพวกเจ้า”

(อัญญาสะลาท : 6)

นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าผู้เป็นสามีจำเป็นจะต้องจัดหาที่อยู่ให้
ภรรยาทุกคน เพื่อให้ภรรยาแต่ละคนกับลูกๆของนางได้อาศัย เนื่องจากอิสลามได้ให้สิทธิ์แก่สตรีที่
แต่งงานแล้วต้องมีที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะนางจะแต่งงานกับสามีที่มีภรรยาเดียวหรือมีภรรยาหลายคนก็
ตาม ซึ่งความรับผิดชอบในเรื่องนี้อยู่ที่สามีเท่าที่มีความสามารถ แต่จะต้องเป็นที่อยู่อาศัยที่แยก
ต่างหากระหว่างบรรดาภรรยาแต่ละคน เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหา
ระหว่างภรรยาด้วยกัน หรือปัญหาระหว่างลูกๆ แต่ถ้าสามียืนยันที่จะให้ภรรยาทุกคนอยู่ด้วยกัน
สามีจะต้องแยก กันหรือแบ่งส่วนให้ชัดเจน และจะต้องได้รับการยินยอมจากภรรยาด้วย

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับค่าอุปการะที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยจึงได้ข้อมูลมาพอ
สังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 ตอนแต่งงานใหม่ๆภรรยาทั้งสองอยู่ด้วยกัน แต่ปัจจุบันเธออยู่บ้าน
เช่า และภรรยาอีกคนอยู่บ้านของตัวเอง

ครอบครัวที่ 2 ตอนแต่งงานใหม่ๆ ภรรยาทุกคนอยู่รวมในบ้านเดียวกัน แต่ต่อมาก็
แยกกันอยู่คนละที่

ครอบครัวที่ 3 ช่วงแรกอยู่บ้านเช่า หลังจากนั้นอยู่บ้านพ่อแม่

ครอบครัวที่ 4 อยู่บ้านของพ่อแม่

ครอบครัวที่ 5 อยู่บ้านเช่า

ครอบครัวที่ 6 สามีจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นค่าอุปโภค บริโภค ที่อยู่
อาศัย และค่าเลี้ยงดูบุตร

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องที่อยู่อาศัย จะเห็นได้ว่าผู้นำครอบครัวทั้งหก
ครอบครัว ไม่มีใครสามารถจัดหาที่อยู่ที่เหมาะสมให้กับภรรยาได้เลย นอกจากครอบครัวเดียว
เท่านั้นที่ทำได้ คือครอบครัวที่ 6 อาจจะด้วยเหตุผลต่างๆที่ไม่อำนวยความสะดวกการจัดหาที่อยู่ให้บรรดา
ภรรยา โดยส่วนใหญ่แล้วสามีจะจัดหาบ้านเช่า (อยู่กันถาวร มิใช่ชั่วคราว) หรือปล่อยให้ภรรยา
อาศัยพ่อแม่ของนางอยู่เท่านั้น ซึ่งขัดกับหลักการอิสลามที่บัญญัติว่าสามีจำเป็นจะต้องจัดหาที่อยู่ให้
ภรรยาทุกคน เพื่อให้ภรรยาแต่ละคนกับลูกๆของนางได้อาศัยเป็นเอกเทศ ซึ่งเป็นสิทธิ์ที่นางควรจะได้

ได้จากสามี ไม่ว่าจะนางจะแต่งงานกับสามีที่มีภรรยาเดียวหรือมีภรรยาหลายคนก็ตาม และตามความเห็นของมัซฮับหะนะฟีซ สามีจำเป็นจะต้องให้ความเท่าเทียมกันในเรื่องของที่อยู่อาศัยระหว่างบรรดาภรรยาทั้งหมดเช่นเดียวกันกับเรื่องของการแบ่งเวรค้ำแรมและค่าอุปการะนั่นเอง ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นแล้ว การที่สามีละเลยต่อภรรยาในเรื่องของการจัดหาที่อยู่อาศัยให้นั้นถือว่าเขาได้ อธรรมต่อภรรยาและลูกๆของเขาไปแล้วอย่างสิ้นเชิง และผู้วิจัยมีข้อสังเกตในครอบครัวที่ 1 และ 2 ที่สามีให้ภรรยาทั้งหมดอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน บ่งบอกว่าผู้นำครอบครัวขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการอิสลามอย่างมาก เนื่องจากเขามิได้คิดถึงผลกระทบที่จะตามมา ที่อาจจะร้ายแรงจนเกินแก้ไขได้ตามหลักการอิสลามนั้น ไม่นอญูตราวมภรรยาอยู่ด้วยกัน ยิ่งกว่านั้นหากสามีเห็นว่าภรรยาไม่ถูกคอกัน หรือเข้ากันไม่ได้ ก็หะรอมที่สามีนั้นจะรวมพวกนางให้อยู่ด้วยกัน เพราะอาจจะสร้างความแตกแยกหรือกษัตริย์ต่อครอบครัวได้ ซึ่งมันได้เกิดขึ้นจริงกับภรรยาคนที่ 3 ในครอบครัวที่ 2 (เธอถูกภรรยาคนที่ 2 ทำร้ายตบตีหลายครั้งก่อนจะแยกกันอยู่ในภายหลัง) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าหากผู้นำครอบครัวคนใดมีความประสงค์ที่จะมีภรรยาหลายคนแล้ว เขาจำเป็นต้องศึกษาหลักการให้ถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจ และต้องมีความพร้อมหรือวางแผนในการจัดหาที่อยู่ให้ภรรยาทุกคนได้ โดยไม่อธรรมต่อพวกนาง

2.2.4 คำเลี้ยงบุตร

จากหลักการบัญญัติของอิสลาม สามีจำเป็นต้องให้ค่าใช้จ่ายเลี้ยงดูแก่บุตรด้วยความเหมาะสมเพียงพอ ไม่ฟุ่มเฟือยหรือตระหนี่จนเกินไป เพราะนั่นเป็นสิ่งที่จำเป็นที่บรรดาบุตรพึงได้รับ และไม่สมควรที่จะแสดงความลำเอียงระหว่างบุตรที่ต่างมารดากัน ไม่นอญูตราห้ามอบสิ่งหนึ่งสิ่งใดแก่ลูกๆบางคน ในขณะที่ลูกๆ คนอื่นไม่ได้รับสิ่งนั้นด้วยความลำเอียง แท้จริงแล้วอัลลอฮ์ไม่ทรงรักผู้ที่อธรรม เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวจะทำให้เกิดความขิงใจและเกิดความบาดหมางใจระหว่างลูกๆผู้ที่ได้รับและผู้ที่ไม่ได้รับสิทธิ ช้ำร้ายอาจจะทำให้เกิดความบาดหมางใจระหว่างบิดามารดากับบุตรที่ไม่ได้รับสิทธิดังกล่าวด้วย

ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่

((اتقوا الله، واعدلوا بين أولادكم))

(أخرجه البخاري : 2447)

ความว่า “พวกท่านจงยำเกรงอัลลอฮ์ และจงให้ความยุติธรรมระหว่างลูกๆของพวกท่าน”

(บันทึกโดย al-Bukhāri :2447)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับค่าอุปการะที่เกี่ยวข้องกับค่าเลี้ยงดูบุตรจึงได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 ภรรยาเป็นคนออกค่าใช้จ่ายเองทั้งค่านม ค่าผ้าอ้อมสำเร็จรูป ค่าขนมลูกๆ เนื่องจากสามีมีงานที่ไม่แน่นอน รายได้จึงไม่แน่นอน

ครอบครัวที่ 2 ตอนลูกยังเล็ก สามีไม่ได้ให้ค่าเลี้ยงดู แต่เมื่อลูกเข้าเรียนมัธยม สามีก็ให้บ้างเป็นบางครั้ง

ครอบครัวที่ 3 สามีให้เป็นเงินเดือนจำนวนหนึ่งโดยไม่ได้แยกเป็นค่าเลี้ยงดูบุตร

ครอบครัวที่ 4 ยังไม่มีบุตรด้วยกัน (เอาหลานมาเลี้ยง)

ครอบครัวที่ 5 ยังไม่มีบุตรด้วยกัน (ลูกติดจากสามีเก่าสองคน)

ครอบครัวที่ 6 สามีจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นค่าอุปโภค บริโภค ที่อยู่อาศัย และค่าเลี้ยงดูบุตร

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรของผู้นำครอบครัว ในครอบครัวที่มีบุตรแล้ว 4 ครอบครัวจากครอบครัวทั้งหมดที่มีภรรยาหลายคน จะเห็นได้ว่าผู้นำครอบครัวไม่ได้ให้ความสำคัญต่อค่าเลี้ยงดูบุตร นอกจากครอบครัวเดียวเท่านั้น บางครอบครัวให้ค่าอุปการะแก่ภรรยาเป็นเงินก้อนเดียว ที่หมายถึงว่าครอบครัวค่าใช้จ่ายทั้งหมดในบ้านที่ภรรยาจะต้องบริหารใช้จ่ายให้เพียงพอ ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องของลูกๆ ด้วย และบางครอบครัวสามีไม่มีความสามารถที่จะให้ค่าอุปการะที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในครอบครัว เพราะไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่เพียงพอ และบางครอบครัวนั้นสามีมีความสามารถในการจ่ายค่าเลี้ยงดู แต่ละเลยในการจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตร อาจจะด้วยเหตุผลเพราะขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการอิสลามที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นที่ผู้นำครอบครัวต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่บุตรเช่นเดียวกันกับการจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ภรรยา หรืออาจจะเพราะไม่มีความสามารถที่จะจ่าย เนื่องจากวัยรายได้น้อย หรือเหตุผลอื่นก็ตาม ซึ่งการกระทำเหล่านี้คือการอธรรมต่อบุตร เป็นการกระทำที่ต้องห้าม เพราะผิดหลักการศาสนา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าโดยส่วนใหญ่แล้วการละเลยในการจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่บุตรของสามีนั้นเกิดจากการไม่เข้าใจหลักการที่แท้จริง พวกเขาเข้าใจว่าการที่เขาให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ภรรยา ก็หมายความว่าเขาได้ให้ปัจจัยแก่ทุกคนในบ้านแล้ว(ลูกๆ) ดังนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือผู้นำศาสนาในหมู่บ้านควรให้การดูแลสิทธิที่บุตรควรจะได้จากบิดา (โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน) ด้วยการสอบสวน ตักเตือน และให้ความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในครอบครัว และห่างไกลจากปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา

2.2.5 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว

จากหลักการบัญญัติของอิสลาม อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ... ﴾

(البقرة: 233)

ความว่า “และหน้าที่ของพ่อเด็คนั้นคือปัจจัยยังชีพของพวกนางและเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง...”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 233)

คำว่า **مَعْرُوف** (Ma'arūf) คือ ความพอดีและพอเพียง เนื่องจากการให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูนั้นเพื่อต้องการสนองต่อความจำเป็นของบรรดาภรรยาในการใช้จ่าย ดังนั้นการให้ค่าอุปการะก็ต้องเพียงพอต่อการใช้จ่ายของพวกนาง ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่นางจะต้องใช้จ่ายด้วยเช่นกัน

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับค่าอุปการะที่เกี่ยวข้องกับเครื่องบริโภคจึงได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 หากสามีให้ค่าอุปการะ เขาก็จะให้เงินจำนวนหนึ่งโดยไม่แยกค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่างหาก

ครอบครัวที่ 2 ให้เป็นบางครั้ง

ครอบครัวที่ 3 สามีให้เงินเดือนจำนวนหนึ่งโดยไม่ได้แยกเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่างหาก

ครอบครัวที่ 4 สามีให้เงินจำนวนหนึ่งโดยไม่ได้แยกเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่างหาก

ครอบครัวที่ 5 สามีให้เงินเดือนจำนวนหนึ่งโดยไม่ได้แยกเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่างหาก

ครอบครัวที่ 6 สามีรับผิดชอบทั้งหมด และสามีจะไม่ก้าวถ่ายเงินที่ภรรยาได้รับจากการทำงานเอง

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจ่ายค่าใช้จ่ายส่วนตัวแก่ภรรยาของสามีภายในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน ปรากฏว่าครอบครัวที่ได้รับค่าอุปการะจากสามีนั้น มักจะได้รับเป็นเงินก้อนเดียว(ซึ่งหมายรวมถึงค่าใช้จ่ายพื้นฐานในครัวเรือนและค่าใช้จ่ายในส่วนของคุณตรี ฯลฯ) โดยไม่ได้แยกส่วนเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว ที่ภรรยาจะใช้ในการซื้อของที่จำเป็นส่วนตัวสำหรับนาง เช่น เครื่องสำอาง เวชภัณฑ์ประทินผิว เป็นต้น นอกจากครอบครัวเดียวเท่านั้นที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนตัวนั้นถือว่าเป็นความจำเป็นส่วนหนึ่งของภรรยาที่ควรจะได้จากสามี เนื่องจากการใช้จ่ายในส่วนนี้อาจจะหมายถึงสิ่งที่นางต้องการที่จะทำให้ตนเองนั้นดูดี ไม่หย่อนยานต่อสายตาสามี ดังนั้นค่าใช้จ่ายส่วนตัวก็ถือว่าเป็นความจำเป็นที่สามีจะต้องให้ความพอเพียง และ

พอดีต่อนางด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าสามีควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ด้วย

2.3 การแบ่งเวลาพักผ่อน

จากหลักการ การแบ่งเวลาระหว่างบรรดาภรรยา นั้น ได้ถูกบัญญัติขึ้นมาด้วยกับหลักฐานจาก อัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์และอัลอิจญ์มาอ์
หลักฐานจากอัลกุรอาน

﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُفْسِدُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
مُنَىٰ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
ذَٰلِكَ أَذَىٰ أَلَّا تَعْلَمُوا ﴾

(النساء: 3)

ความว่า “และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ติแก่พวกเจ้า ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือ ไม่ก็หญิงที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครองอยู่ นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง”

(อันนิสาอ์ : 3)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathīr) ได้ให้คำอธิบายขยายอะฮ์ดีษที่ชัดเจนได้ให้ความว่า “หากพวกเจ้าได้กระทำในการทำงานที่พวกเจ้าจำเป็นต้องกระทำ (ต่อพวกนาง)แล้ว และได้แบ่งเวลาด้วยความยุติธรรมแล้ว และได้ย้ำเกรงต่ออัลลอฮ์ในสิ่งที่พวกเจ้าสามารถกระทำได้แล้ว อัลลอฮ์ก็จะอภัยให้พวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าลำเอียงไปทางภรรยาคนใดคนหนึ่ง(ในเรื่องของใจ)” (Ibn Kathīr, 1999.:2/212)

หลักฐานจากอัสสุนนะฮ์

((عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْسِمُ
فِعْدِلُ، وَيَقُولُ: اللَّهُمَّ هَذَا قَسَمِي، فِيمَا أَمْلِكُ فَلَا تَلْمَنِي، فِيمَا تَمْلِكُ،
وَلَا أَمْلِكُ))

(أخرجه أبو داود: 2134)

ความว่า “จากท่านหญิงอาอิชะฮฺได้กล่าวว่า ท่านเราะฮฺลุล ﷺ ได้มีการจัดแบ่ง(เวร)ด้วยความยุติธรรม ท่านได้กล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺ นี่คือการแบ่งของข้าพระองค์ในสิ่งที่ข้าพระองค์มีอยู่ ดังนั้นโปรดอย่าได้ตำหนิข้าพระองค์เลยในการแบ่ง (ความรัก) ซึ่งมีแต่พระองค์เท่านั้นที่สามารถควบคุมได้”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2134)

อิมามอัชเชกานีย์ (al- Shaukānī) ได้กล่าวใจความว่า “หะรอมการเอนเอียงไปทางภรรยาคนใดคนหนึ่งในเรื่องที่สามิสามารถควบคุมได้ เช่น การแบ่งเวรค้ำแรม การให้ค่าอุปการะเลี้ยงดู ให้เครื่องอุปโภคและบริโภค เป็นต้น (Muhammad Alī al- Shaukānī, 2006.: 6/371)

หลักฐานอัลอิจญ์มาอฺ

นักวิชาการได้เห็นพ้องกันว่าสามิจำเป็นต้องให้ความเท่าเทียมในเรื่องการแบ่งเวลาระหว่างบรรดาภรรยาทุกคน และเรื่องอื่นๆที่ไม่เกินความสามารถของมนุษย์จะกระทำได้ เพื่อมิให้เกิดการอธรรมหรือเป็นการทำร้ายจิตใจต่อพวกนาง

นักวิชาการมีความคิดเห็นตรงกันว่าระยะเวลาการค้ำแรมสำหรับสามิที่อยู่ในประเทศเดียวกัน คือ คนละคืน โดยยึดหะดีษของท่านเราะฮฺลุล ﷺ ที่ได้แบ่งเวรค้ำแรมให้กับบรรดาภรรยาของท่านคนละคืน แม้ในวันที่ท่านป่วยก็ตาม

((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا كَانَ فِي مَرَضِهِ جَعَلَ يَدُورُ فِي نِسَائِهِ وَيَقُولُ: أَيُّنَا أَنَا غَدًا؟ أَيُّنَا أَنَا غَدًا جِزْمًا عَلَى بَيْتِ عَائِشَةَ. قَالَتْ عَائِشَةُ: فَلَمَّا كَانَ يَوْمِي سَكَنَ))

(أخرجه البخاري:3774)

ความว่า “ท่านเราะฮฺลุล ﷺ ขณะอยู่ในการป่วย ท่านได้เริ่มเปลี่ยนเวรไปอยู่กับบรรดาภรรยาของท่าน โดยท่านกล่าวว่า พรุ่งนี้ฉันจะอยู่ที่ไหน? พรุ่งนี้ฉันจะอยู่ที่ไหน? ท่านปรารถนาที่จะอยู่บ้านอาอิชะฮฺ , อาอิชะฮฺ ได้กล่าวว่า เมื่อเป็นวันของฉัน ท่านก็จะเจิบ(ไม่ถามอีกเลย)”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy:3774)

จากหะดีษนี้ นักวิชาการ ได้กล่าวว่าผู้เป็นสามีจำเป็นต้องแบ่งเวลาให้กับบรรดาภรรยาแม้ว่าจะป่วยก็ตาม หากยังมีความสามารถจะกระทำได้ แต่หากสามีมีความลำบากที่จะกระทำ เขาต้องขออนุญาตภรรยาทุกคนว่าจะขออยู่กับคนใดคนหนึ่ง ดังที่ท่านเราะสูล ﷺ ได้ขออนุญาตจากภรรยาของท่านทุกคนว่าท่านจะขออยู่กับอาอิชะฮฺ(ตอนที่ท่านป่วยหนัก) แล้วภรรยาของท่านทุกคนอนุญาต ท่านก็อยู่กับอาอิชะฮฺจนกระทั่งท่านเสียชีวิต

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการแบ่งเวลาดังแรมแก่บรรดาภรรยาจึงได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 สามีให้เวลาเท่ากัน คินวันคิน และยังให้สิทธิการแบ่งเวรแม้เธอจะมีเมเนส์ก็ตาม เนื่องบ้านสองบ้านอยู่ห่างกันแค่หนึ่งหมู่บ้าน

ครอบครัวที่ 2 ช่วงแต่งงานใหม่ๆแบ่งเวรเท่าๆกัน คินวันคิน แต่เมื่อมีภรรยาเพิ่มอีกคน(คนที่สี่)ก็ไม่มีแบ่งเวรกันอีกเลย นอกจากมาหาแค่บางครั้ง

ครอบครัวที่ 3 สามีมาหานานๆครั้ง(เดือนละครั้ง หรือสองถึงสามเดือนครั้ง) เนื่องจากระยะทางไกลและสามีติดงาน หรือบางครั้งสามีให้เธอไปหาเขาเอง

ครอบครัวที่ 4 เดือนละครั้ง(ถ้าสามีอยู่มาเลเซีย) หรือสัปดาห์ละครั้ง(ถ้าอยู่ในประเทศเดียวกัน

ครอบครัวที่ 5 ภรรยาคนหนึ่งได้เวลาแบ่งเวรมากกว่า

ครอบครัวที่ 6 สามีแบ่งเวรคนละคิน ทั้งๆที่ภรรยาทั้งสามคนอยู่คนละจังหวัด

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และได้สังเกตครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนที่ประสบปัญหามากที่สุด คือครอบครัวที่สามีไม่สามารถจะให้ความยุติธรรมในการแบ่งเวรดังแรมให้บรรดาภรรยา ซึ่งจากการสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่าครอบครัวที่สามารถให้ความยุติธรรมในเรื่องการแบ่งเวรนั้นมีเพียงครอบครัวที่ 1 และครอบครัวที่ 6 เท่านั้นที่สามารถแบ่งเวรคนละคิน สอดคล้องกับหลักการบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเวรดังแรม ที่อย่างน้อยสามีต้องแบ่งคนละคิน จนถึงสามคิน แต่ห้ามมากกว่าสามคิน ส่วนครอบครัวที่ 2,3,4,5 นั้นได้ประสบกับปัญหาบางอย่าง เห็นได้จากการที่ภรรยาตัดพ้อต่อสามีในรูปแบบที่ต่างกัน บางคนตัดพ้อที่สามีแบ่งเวรให้ภรรยาคนหนึ่งมากกว่า บางคนที่เป็นภรรยาคนที่สามตัดพ้อสามีที่เคยยุติธรรมในการแบ่งเวร แต่เมื่อมีภรรยาเพิ่มมาอีกคนเป็นคนี่สี่แล้วกลับอธรรมต่อนางในการแบ่งเวร และบางคนนั้นสามีไม่แบ่งเวรแล้ว ซ้ำยังให้เธอไปหาเขาแทน ซึ่งการกระทำดังกล่าวของบรรดาสามีนั้นขัดต่อหลักการอิสลาม ที่สั่งใช้ให้ผู้เป็นสามีที่มีภรรยาหลายคนนั้นยุติธรรมในเรื่องของการแบ่งเวรดังแรมแม้แต่ในวันที่เขาป่วย หรือในวันที่ภรรยาไม่เมเนส์หรือนิฟาส ด้วยหลักฐานจากอัลกุรอานและการกระทำของท่านเราะสูล ﷺ ในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนนั้นจะประสบปัญหาขึ้นมาในครอบครัว

อย่างแน่นอน หากสามีไม่ตระหนักถึงหน้าที่ และให้สิทธิที่ภรรยาควรจะได้ในการแบ่งเวรค้ำแรม เนื่องจากว่าโดยธรรมชาติของสตรีแล้ว นางต้องการความอบอุ่น การเอาอกเอาใจ กำลังใจ คู่คิด และไม่ชอบความเหงา เดียวดาย ว่าเหว (สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นในใจของพวกนาง หากต้องใช้เวลาในการรอสามีกลับมาหาเธอนานเกินไป) เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้พวกนางเกิดความคิดที่ฟุ้งซ่าน และเมื่อฟุ้งซ่าน ความคิดที่ไม่ดี คิดร้าย มันก็จะเข้ามาแทนที่หัวใจที่อ่อนโยน(ตามธรรมชาติสตรี) เมื่อความคิดที่ไม่ดีเกิดขึ้น(ก่อกบฏกับเล่ห์อุบายของชัยฏอนมารร้าย) ผลที่จะตามมาหลังจากนั้นคือการอิจฉาริษยา การอยากเอาชนะ(ซึ่งเรื่องนี้ก็เคยเกิดขึ้นกับท่านหญิงอาอีชะฮฺ) ในที่สุดก็จะนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้ง แก่งแย่งชิงดีระหว่างบรรดาภรรยา ดังนั้นผู้ที่เป็นสามีจะต้องตระหนักในการให้ความยุติธรรมในเรื่องการแบ่งเวรให้ดี หากต้องการให้ครอบครัวมีความสุข และประสบผลสำเร็จห่างไกลจากบาปทั้งปวง ในขณะที่เดียวกันจากการสังเกตครอบครัวที่ 1 นั้นเป็นครอบครัวที่อบอุ่น มีความสุข ถึงแม้ว่าเป็นครอบครัวที่ยากจนที่สุดในบรรดาห้าครอบครัวตัวอย่าง เนื่องจากสามีของนางมีความยุติธรรมในเรื่องของการแบ่งเวรค้ำแรม(ตามรูปแบบของท่านเราะฮูฎ ﷺ) คือ คินวันคินนั่นเอง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การแบ่งเวรค้ำแรมระหว่างบรรดาภรรยาให้ยุติธรรมมากที่สุด คือแนวทางที่จะนำพาครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนประสบผลสำเร็จ ได้มากถึงมากที่สุด

2.4 การปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบรรดาภรรยา (การเอาใจใส่ดูแล)

ผู้เป็นสามีควรมีความพยายามที่จะทำทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดความยุติธรรมด้วยเจตนาที่ดี เพื่อให้ได้มาซึ่งความพึงพอใจของบรรดาภรรยาจนกระทั่งไม่ทำให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้นภายในครอบครัวและสังคม และเพื่อให้ได้มาซึ่งความพึงพระทัยของอัลลอฮฺ ﷻ ในที่สุดและความคิดที่ปฏิบัติต่อพวกนางนั้นควรจะมีสม่าเสมอ ไม่ควรมีความคิดที่จะอธรรมต่อคนใดคนหนึ่งเพียงเพราะไม่พึงพอใจต่อนาง ท่านเราะฮูฎ ﷺ ได้กล่าวว่

((لَا يَفْرُقُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ))

(أخرجه المسلم : 1469)

ความว่า “ชายผู้ศรัทธา(สามี) อย่าได้รังเกียจเสียคณันท์หญิงผู้ศรัทธา(ภรรยา) ถ้าหากเขาไม่ชอบลักษณะนิสัยข้อหนึ่งข้อใดในตัวนาง ก็อาจจะมื่อข้ออื่นที่เขาชอบ”

(บันทึกโดย al-Muslim : 1469)

ตัวอย่างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบรรดาภรรยามีดังนี้

2.4.1 ให้ความรู้ศาสนา

จากหลักการบัญญัติของอิสลาม สามีนควรรให้การอบรมสั่งสอนสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ภรรยา เช่น สอนคัมภีร์อัลกุรอานด้วยการทำชะละเกาะฮ์อัลกุรอานเพื่อเข้าใจคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ สอนการแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม และอื่นๆที่เป็นความรู้ที่ยังประโยชน์แก่นางสามารถนำพานางให้อยู่ในแนวทางของอิสลามและรอดพ้นจากไฟนรกได้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ﴾

(التحریم : 6)

ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมันคือมนุษย์ และก้อนหิน มีมะลาอิกะฮ์ผู้แข็งแกร่งราวหาญคอยเฝ้ารักษามันอยู่ พวกเขาจะไม่ฝ่าฝืนอัลลอฮ์ในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญชาแก่พวกเขา และพวกเขาจะปฏิบัติตามที่ถูกบัญชา”

(อัตตะฮะอิม:6)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ต่อภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ศาสนาจึงได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 มีการทำตะฮะอิม(อ่านหนังสือเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ตามแนวทางอะฮ์ลุลบัยต)ด้วยกันทุกสัปดาห์

ครอบครัวที่ 2 เขอมักจะเข้าไปฟังสามีนี่(เป็นโต๊ะครู)สอนนักเรียนด้วย

ครอบครัวที่ 3 มีการนะซีหะฮ์(ตักเตือน)เป็นบางครั้ง เนื่องจากภรรยาเรียนปริญญาตรีทางศาสนามาแล้ว

ครอบครัวที่ 4 สามีนให้ความรู้ศาสนาตลอด

ครอบครัวที่ 5 สามีนะซีหะฮ์เป็นบางครั้ง (มีการทำชะละเกาะฮ์ทุกสัปดาห์)

ครอบครัวที่ 6 สามีนให้ความสำคัญเรื่องการให้ความรู้ศาสนาอย่างมาก พูดเรื่องศาสนาอยู่เสมอ ไม่ว่าจะกับภรรยาและลูกๆ

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ต่อภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ศาสนาจะเห็นได้ว่าผู้นำทุกครอบครัวมีการให้ความรู้ศาสนาแก่บรรดาภรรยา แม้จะแตกต่างกันรูปแบบของการให้หรือแบ่งปันความรู้ก็ตาม ซึ่งความแตกต่างในการให้ความรู้นั้นขึ้นอยู่กับ

ประสบการณ์หรือระดับความรู้ที่มีของสามีนั่นเอง(เช่น ครอบครัวที่มีภรรยาที่มีความรู้ศาสนาระดับปริญญาตรีแล้ว สามีนี้อาจจะทำแค่การตักเตือนเท่านั้น) ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ได้สอดคล้องกับหลักการของอิสลามที่ว่าด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อภรรยาคือ สามีนี้อาจให้ความรู้ให้การอบรมสั่งสอนสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ภรรยา ที่สามารถนำพานางให้อยู่ในแนวทางของอิสลามและรอดพ้นจากไฟนรกได้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการให้ภรรยาที่มีความรู้ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้มีความเข้าใจหลักการในการอยู่ร่วมกันในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนให้ประสบผลสำเร็จและห่างไกลจากปัญหาที่จะเกิดขึ้นในครอบครัวลักษณะนี้ได้

2.4.2 กวดขันในเรื่องการปฏิบัติอิบาดะฮ์

จากหลักการบัญญัติของอิสลาม สามีนี้อาจควบคุมประคองภรรยาให้ดำรงอยู่ในหลักการอิสลาม สนับสนุนนางให้ทำความดี กวดขันให้ละหมาดตรงต่อเวลา และการปฏิบัติอิบาดะฮ์ต่างๆ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ
وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ﴾

(طه : 132)

ความว่า “และเจ้าจงใช้ครอบครัวของเจ้าให้ทำละหมาด และจงอดทนในการปฏิบัติ เรามีได้ขอเครื่องยังชีพจากเจ้า เราต่างหากเป็นผู้ให้เครื่องยังชีพแก่เจ้า และบั้นปลายนั้นสำหรับผู้ที่มีความยำเกรง”

(ฎอฮา:132)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ต่อภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการกวดขันในเรื่องการปฏิบัติอิบาดะฮ์จึงได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 สามีนี้อาจกวดขันเรื่องการทำอิบาดะฮ์เสมอ

ครอบครัวที่ 2 สามีนี้อาจตักเตือนเรื่องการทำอิบาดะฮ์สม่ำเสมอ

ครอบครัวที่ 3 สามีนี้อาจกวดขันเป็นบางครั้ง เนื่องจากไม่ค่อยได้เจอกัน

ครอบครัวที่ 4 สามีนี้อาจกวดขันเรื่องการทำอิบาดะฮ์เสมอ

ครอบครัวที่ 5 สามีนี้อาจบอกให้ละหมาดตะฮัจญ์ทุกครั้ง

ครอบครัวที่ 6 สามีนี้อาจให้ความสำคัญเรื่องการทำอิบาดะฮ์ โดยเฉพาะเรื่อง

ละหมาด

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ต่อภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการกวดขันในเรื่องการปฏิบัติอิบาดะฮ์จะเห็นได้ว่าผู้นำครอบครัวในทุกๆครอบครัวจะให้ความสำคัญ และเอาใจ

ใส่กวดขันภรรยาเกี่ยวกับการทำอิดาอะฮ์ต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ มากกว่าเรื่องใดที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการอิสลามที่ให้ผู้นำครอบครัวนั้นสั่งใช้คนในครอบครัวทำการละหมาด และปฏิบัติอิดาอะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความอดทนและสม่ำเสมอ แน่ใจว่าการปฏิบัติดังกล่าวนี้สมควรแก่การนำไปปฏิบัติตามอย่างแข็ง โดยเฉพาะผู้นำครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน เพื่อการประดับประดาครอบครัวให้อยู่ในแนวทางที่เที่ยงตรง และเป็นครอบครัวที่ประสบความสำเร็จทั้งโลกนี้และโลกหน้า

2.4.3 การให้เกียรติ

จากหลักการบัญญัติของอิสลาม สามียะต้องให้เกียรติภรรยา ซึ่งรวมถึงความดีงามของนาง เช่น การเป็นภรรยาที่ดีต่อสามี การดูแลรับใช้สามี การเลี้ยงดูอบรมลูกๆ เป็นต้น และควรมองข้ามความผิดพลาดของนาง ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

((خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي))

(أُخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ: 4899)

ความว่า “ผู้ที่ประเสริฐที่สุดในหมู่พวกท่านคือผู้ที่ประเสริฐที่สุดต่อครอบครัวของเขา ส่วนฉันนั้นก็เป็นผู้ที่ประเสริฐที่สุดในหมู่พวกท่านต่อครอบครัวของฉัน”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 4899)

สามียะต้องไม่ทำร้ายและดูถูกภรรยาด้วยคำพูดและการกระทำที่ไม่ดี หรือด้วยถ้อยคำที่หยาบโหล อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ أَسْكُنُوا مِنْ مَنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ ﴾

(الطلاق: 6)

ความว่า “จงให้พวกนางพำนักอยู่ ณ ที่พวกเจ้า และอย่าทำอันตรายพวกนางเพื่อให้เกิดการคับแค้นแก่พวกนาง”

(อิฎฎาะฮ์ลาฮ์ :6)

และเมื่อมูอาวิยะฮ์ อิบน์ หัยยะฮ์ได้ถามท่านเราะสูล ﷺ เกี่ยวกับสิทธิของภรรยาที่พึงได้รับจากสามี ท่านกล่าวว่า

عن حكيم بن معاوية القشيري عن أبيه قال : (قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ !
 مَا حَقُّ زَوْجَةٍ أَحَدِنَا عَلَيْهِ ؟ قَالَ : أَنْ تُطْعَمَهَا إِذَا طَعِمْتَ ، وَتَكْسُوَهَا
 إِذَا اكْتَسَيْتَ ، أَوْ اكْتَسَبْتَ ، وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ ، وَلَا تُقَبِّحَ ، وَلَا تَهْجُرَ
 إِلَّا فِي الْبَيْتِ)

(رواه أبو داود : 2142)

ความว่า “ท่านจะต้องให้อาหารแก่นางเมื่อท่านรับประทานอาหาร
 ให้เครื่องนุ่งห่มแก่นางเมื่อท่านสวมใส่เครื่องนุ่งห่ม อย่าตบหน้านาง
อย่าคำทอนาง และอย่าทิ้งนางไว้ลำพังนอกบ้าน”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2142)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ต่อภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการให้เกียรติ ได้
 ข้อมูลพอสังเขปดังนี้

ครอบครัวที่ 1 สามีให้เกียรติภรรยาเท่าๆกันทั้งสองคน ถึงแม้ว่าคนที่สองจะเป็นแม่
 หม้าย และยังมีลูกติดด้วยก็ตาม

ครอบครัวที่ 2 ให้เกียรติ ไม่เคยทำร้ายหรือตบตี

ครอบครัวที่ 3 สามีให้เกียรติในบางเรื่อง แต่บางเรื่องก็ไม่ให้เกียรติเลย (ผู้ถูก
 สัมภาษณ์ไม่ได้บอกรายละเอียดว่าเรื่องอะไร)

ครอบครัวที่ 4 ให้เกียรติ

ครอบครัวที่ 5 สามีให้เกียรติมากๆ เห็นได้ชัดจากการจัดงานแต่งงานให้เธอ
 (ภรรยาคนที่สอง) เพื่อประกาศให้คนรู้ว่าเขาแต่งงานที่สองกับเธอ

ครอบครัวที่ 6 สามีให้เกียรติอย่างมาก

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้นำครอบครัวทั้งหกครอบครัวนั้นมีความรู้ความเข้าใจใน
 หลักการอิสลาม และนำไปใช้จริงกับครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน ซึ่งจะเห็นได้ว่าภรรยาของแต่ละ
 ครอบครัวนั้นได้ชื่นชมสามีของพวกนางในหัวข้อของการให้เกียรติอย่างดี โดยเฉพาะครอบครัวที่ 2
 นั้น เห็นชัดเจนว่าสามีให้เกียรติต่อภรรยาในฐานะที่เป็นเพศที่อ่อนแอกว่า โดยการยื่นยันจากภรรยา
 ว่าสามีเธอไม่เคยตบตีเธอเลยแม้สักครั้งเดียว และผู้นำครอบครัวของครอบครัวที่ 5 นั้นสมควรแก่
 การยกย่องการปฏิบัติของเขาย่างยิ่ง ที่ให้เกียรติภรรยาคนที่สองของเขาด้วยการประกาศให้สังคม
 รับรู้ว่าเขาพร้อมที่จะมีและดูแลภรรยาอีกคนด้วยการจัดงานวะลีมะฮฺ โดยไม่คิดที่จะปิดบังและอาย
 สังคมอย่างที่ผู้ชายส่วนใหญ่จะกระทำกัน(โดยส่วนใหญ่ของผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน จะทำการแอบ

ภรรยาคนที่มาทีหลัง) ซึ่งการปฏิบัติตามที่ดีในหลักการอิสลามในข้อนี้ของครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนสมควรที่จะนำไปปฏิบัติตามอย่างยิ่ง

2.4.4 การให้ความคุ้มครอง

ตามหลักการอิสลาม ผู้ชายคือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองดูแล เลี้ยงดูผู้หญิงด้วยการแสวงหาสิ่งดีๆ ให้ความคุ้มครองแก่นางจากสิ่งชั่วร้ายและห่างไกลจากฟิตนะฮ์

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ
وَمَا أَنفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ
اللَّهُ وَلِللَّائِي تَخَافُونَ نُشُورَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَلَهُنَّ جُزُؤُهُنَّ فِي الْمَصْرَاحِ
وَلَضَّرُّهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ لِلَّهَ كَانَ عَلَيْنَا
كَبِيرًا﴾

(النساء : 34)

ความว่า “บรรดาชายนั้น คือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองเลี้ยงดูบรรดาหญิง เนื่องด้วยการที่อัลลอฮ์ได้ทรงให้บางคนของพวกเขาเหนือกว่าอีกบางคน และด้วยการที่พวกเขาได้จ่ายไปจากทรัพย์ของพวกเขา บรรดากุลสตรีนั้นคือผู้จงรักภักดี ผู้รักษาในทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ลับหลังสามี เนื่องด้วยสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงรักษาไว้ และบรรดาหญิงที่พวกเขาหัวนเกรงในความคือคิงของนางนั้น ก็จงกล่าวตักเตือนนางและทอดทิ้งนางไว้แต่ลำพังในที่นอน และจงเขียนนาง แต่ถ้านางเชื่อฟังพวกเขาแล้ว ก็จงอย่าหาทางเอาเรื่องแก่นาง แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงสูงส่งผู้ทรงเกรียงไกร”

(อันนิสาอ์ : 34)

และอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ لِلَّهِ مَا أَمَرَهُمْ
وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

(التحريم : 6)

ความว่า “โอบรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมันคือมนุษย์ และก้อนหิน มีมะลาอิกะฮ์ผู้แข็งแกร่งราวหาญคอยเฝ้ารักษามันอยู่ พวกเขาจะไม่ฝ่าฝืนอัลลอฮ์ในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญชาแก่พวกเขา และพวกเขาจะปฏิบัติตามที่ถูกบัญชา”

(อัตตะฮ์รีม:6)

และเมื่ออาวียะฮ์ อิบน์ หัยยะฮ์ได้ถามท่านเราะสูล ﷺ เกี่ยวกับสิทธิของภรรยาที่พึงได้รับจากสามี ท่านกล่าวว่า

عن حكيم بن معاوية القشيري عن أبيه قال : (قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ! مَا حَقُّ زَوْجَةٍ أَحَدِنَا عَلَيْهِ ؟ قَالَ : أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ ، وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ ، أَوْ اكْتَسَيْتَ ، وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ ، وَلَا تُقَبِّحَ ، وَلَا تُهْجُرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ)

(رواه أبو داود: 2142)

ความว่า “ท่านจะต้องให้อาหารแก่นางเมื่อท่านรับประทานอาหาร ให้เครื่องนุ่งห่มแก่นางเมื่อท่านสวมใส่เครื่องนุ่งห่ม อย่าตบหน้านาง อย่าด่าทอนาง และอย่าทิ้งนางไว้ลำพังนอกบ้าน”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2142)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติสัมพันธ์ต่อภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครอง

ครอบครัวที่ 1 สามีให้ความคุ้มครองทุกเมื่อ ไม่ว่าจะอยู่บ้านคนที่หนึ่งก็ยังคงกลับมาให้ความคุ้มครองหากต้องออกจากบ้าน

ครอบครัวที่ 2 สามีให้ความคุ้มครองเมื่อจะเดินทางไกล

ครอบครัวที่ 3 ไม่เคยให้ความคุ้มครอง แม้แต่ตอนอยู่ด้วยกันก็ต้องไปไหนมาไหนเอง

ครอบครัวที่ 4 สามีให้ความคุ้มครองเมื่ออยู่ด้วยกัน

ครอบครัวที่ 5 สามีให้ความคุ้มครองเมื่ออยู่ด้วยกัน

ครอบครัวที่ 6 สามีให้ความคุ้มครองสุดความสามารถ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสามีของครอบครัวที่ 1,2,4,5 และ 6 นั้นมีความเข้าใจในหลักการอิสลามที่ว่าด้วยผู้นำครอบครัวนั้นคือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองเลี้ยงดู และให้ความคุ้มครองบรรดาภรรยาของเขา เพราะอัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงให้พวกเขานั้นแข็งแรงและมีความสามารถเหนือกว่าสตรี เนื่องจากผู้นำครอบครัวจากทั้งสี่ครอบครัวนี้ให้การคุ้มครองภรรยาของเขามีให้เกิดภยันตราย หรือเพื่อมิให้เกิดพิศษต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นกับภรรยาเมื่อภรรยาต้องออกจากบ้านหรือต้องเดินทางไกล ซึ่งการปฏิบัติของสามีในลักษณะนี้ จะนำพาให้ครอบครัวของเขารอดพ้นจากพิศษ หรือสิ่งไม่ดีทั้งในโลกนี้ และโลกหน้าของเขาก็รอดพ้นจากบทลงโทษของอัลลอฮ์ ﷻ เพราะเขาได้คุ้มครองตัวเองและครอบครัวของเขาให้พ้นจากสิ่งชั่วร้ายนั่นเอง ในขณะที่เดียวกันก็มีอีกหนึ่งครอบครัวที่สามีนั้นละเลยหน้าที่ และความรับผิดชอบของเขาในการคุ้มครองภรรยาให้รอดพ้นจากภยันตรายในโลกนี้ หรือพิศษที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนาง ทั้งๆที่สามีจากครอบครัวนี้เป็นคนมีการศึกษาทางด้านกฎหมายอิสลามในระดับปริญญาตรี และบางครั้งเขามีความสามารถจะให้คุ้มครองได้ เช่น เวลามานาง(นานๆทีก็ตาม) ซึ่งการปฏิบัติตัวในลักษณะนี้ได้ขัดกับหลักการของอิสลามอย่างมาก และถือว่าเขานั้นได้อธรรมต่อภรรยาของเขาแล้วโดยสิ้นเชิง และอาจจะด้วยสาเหตุที่เขาละเลยในหน้าที่ความรับผิดชอบนี้ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนนั่นเอง

2.4.5 การดูแลในยามป่วยไข้

จากหลักการอิสลาม ชีวิตคู่จะเป็นชีวิตที่มีความสุขและความอบอุ่น ถ้าทั้งสองชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจต่อกัน และถ้อยทีถ้อยอาศัยกันเมื่อพบเจอความลำบาก

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَعَايُرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا
وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴾

(النساء : 19)

ความว่า “และจงอยู่ร่วมกับพวกนางด้วยดี หากพวกเจ้าเกลียดพวกนางก็อาจเป็นไปได้ว่าการที่พวกเจ้าเกลียดสิ่งหนึ่ง ขณะเดียวกันอัลลอฮ์ก็ทรงให้มีในสิ่งนั้นซึ่งความดีอันมากมาย”

(อันนิสาอ์: 19)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติสัมพันธ์ต่อภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลในยามป่วยไข้

ครอบครัวที่ 1 สามีดูแลอย่างดี

ครอบครัวยุคที่ 2 ไม่ดูแลเพราะเป็น โตะครุ ไม่ค่อยมีเวลา
 ครอบครัวยุคที่ 3 ไม่ดูแล เคยดูแลคอนคลอดลูก 4 วันเท่านั้น
 ครอบครัวยุคที่ 4 สามิดูแลเมื่อยามป่วยไข้เสมอ
 ครอบครัวยุคที่ 5 ยังไม่เคยป่วย (เพิ่งแต่งงาน)
 ครอบครัวยุคที่ 6 สามิดูแลเต็มที่ เท่าที่เขาจะทำได้

ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้นำครอบครัวของครอบครัวยุคที่ 1 กับผู้นำครอบครัวของ
 ครอบครัวยุคที่ 4 และ 6 นั้นสมควรนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติของสามิที่มีภรรยาหลายคน
 อย่างยิ่ง เนื่องจากชีวิตคู่คือการถ้อยทีถ้อยอาศัยกันเมื่อยามลำบากและเจ็บทบทดสอบ การป่วยไข้คือ
 ส่วนหนึ่งของความลำบากและเจ็บทบทดสอบ ที่เมื่อนุขคนหนึ่งได้พานพบแล้วก็ต้องการใครสักคน
 ที่คอยดูแล ห่วงใย และช่วยประคับประคองกันไปให้ผ่านพ้นจากความทรมานนั้นได้ ซึ่งผู้ที่
 ประคับประคองกันได้ยามลำบากคงไม่ใช่ใครอื่นใดนอกจากชีวิตของเรา ดังนั้นผู้เป็นสามิก็ควร
 ตระหนักและพยายามให้มีความเอื้ออาทรต่อภรรยาที่ป่วยไข้หรือพานพบทบทดสอบ ถึงแม้ว่า
 ภรรยาคนๆนั้นไม่ใช่คนที่สามิห่วงแหน รักใคร่ก็ตาม เพราะหลักการอิสลามได้สั่งใช้ให้ผู้เป็นสามิ
 อยู่ร่วมกับภรรยาด้วยดี ถึงแม้ว่าจะรังเกียจนาง(เพราะนางเป็นโรคหรือเพราะเหตุผลอื่น)ก็ตาม
 เพราะในความไม่ชอบสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น อัลลอฮ์ ﷻ อาจจะทำให้สิ่งนั้นมีความดีงามอันมากมายก็
 เป็นได้ ในขณะที่เดียวกันครอบครัวยุคที่ 2 กับครอบครัวยุคที่ 3 นั้นสามิไม่ค่อยดูแลพวกนางในยามป่วยไข้
 หรือยามพบเจอความลำบาก ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดกับหลักการศาสนา ที่สั่งใช้ให้ผู้เป็นสามินั้น
 ดูแลและอยู่ร่วมกันกับภรรยาด้วยดี ยิ่งถ้าภรรยาพบเจอความลำบากแล้วเขาก็ยังต้องดูแลและให้
 ความช่วยเหลือยิ่งกว่า ด้วยการละเลยในความรับผิดชอบของเขาและความไร้ซึ่งการเอื้ออาทรนี้เอง
 จึงก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวยุคที่มีภรรยาหลายคน

2.4.6 การดูแลสั่งสอนบุตร

จากหลักการอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการดูแลบุตร ท่านเราะฮ์ลุส ﷺ ได้กล่าวว่า

((عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
 اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَإِلْمَامٌ رَاعٍ وَهُوَ
 مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ فِي
 بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْحَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ
 وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ))

(أخرجه البخاري : 853)

ความว่า “ทุกคนในหมู่พวกท่านเป็นผู้รับผิดชอบ และทุกคนในหมู่พวกท่านต้องถูกสอบสวนต่อความรับผิดชอบของเขา ผู้ชายเป็นผู้รับผิดชอบต่อครอบครัวของเขา และต้องถูกสอบสวนในความรับผิดชอบของเขา”

(บันทึกโดย al-Bukhāri:853)

ลูกหลานคืออะมานะฮฺ(หน้าที่ต้องรับผิดชอบ)บนบ่าของบิดามารดาทุกคน ทั้งสองท่านจะถูกสอบสวนถึงภาระหน้าที่ต่อลูกหลานในวันกิยามะฮฺ และด้วยการอบรมปลูกฝังศาสนาและจริยธรรมแก่ ลูกหลานจะทำให้พวกเขากลายเป็นแก้วตาดวงใจแก่พ่อแม่ ทำให้มีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (สิทธิโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่อิสลามยืนยันรับรอง เซค มุหัมมัด บิน ศอลิห์ อัลอุษัยมีน แปลโดย: อันวา สะอู และ อุษมาน อิดริส : 18)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ต่อภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสั่งสอนบุตร

ครอบครัวที่ 1 สามีนดูแลสั่งสอนอย่างดี แม้กระทั่งลูกเลี้ยงของเขา (ภรรยา มีลูกติดสองคน)

ครอบครัวที่ 2 สามีนไม่มีเวลาดูแลลูกๆ

ครอบครัวที่ 3 สามีนมาหาเดือนละครั้ง หรือสองถึงสามเดือนครั้ง แต่ละครั้งมาอยู่สองถึงสามวัน ไม่มีเวลาจะดูแลลูก เคยดูแลตอนลูกเพิ่งคลอด 4 วันเท่านั้น

ครอบครัวที่ 4 ยัง ไม่มีลูกด้วยกัน

ครอบครัวที่ 5 ยัง ไม่มีลูกด้วยกัน(เพิ่งแต่งงาน)

ครอบครัวที่ 6 สามีนจะดูแลสั่งสอนลูกๆอยู่เสมอ

ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้นำครอบครัวที่ 1 และ 6 นั้นเป็นคนที่รักษาอะมานะฮฺในความเป็นบิดาของลูกมากที่สุด ดูแลสั่งสอนลูกๆของตัวเองในทุกเรื่อง โดยเฉพาะผู้นำครอบครัวในครอบครัวที่ 1 นั้นดูแลแม้กระทั่งลูกเลี้ยงที่ติดจากภรรยาของเขา เป็นผู้นำครอบครัวที่ควรแก่การชื่นชมและนำไปเป็นแบบอย่างในการบริหารครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนอย่างยิ่ง ในขณะที่เขานั้นมีการศึกษาด้านศาสนาดีกว่าผู้นำครอบครัวที่ 2 และครอบครัวที่ 3 ที่ละเลยในหน้าที่ของการเป็นบิดาต่อลูกๆ ขาดการดูแลและให้การปลูกฝังศาสนา ขาดแม้แต่เวลาที่จะให้ความสัมพันธ์ของความเป็นพ่อลูกได้กระชับกัน ซึ่งการกระทำเหล่านี้ขัดกับหลักการอิสลามที่ได้บัญญัติว่าผู้นำครอบครัวจะต้องรับผิดชอบต่อทุกคนจะถูกสอบสวนในความรับผิดชอบของเขาในวันกิยามะฮฺ และท่านเราะฮูตุล ฎ็อย์ได้ระบุว่า การให้ความสำคัญแก่บุตรบางคนและละเลยอีกบางคนนั้น ถือเป็น การกระทำที่อธรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่ต้องห้ามในอิสลาม

2.5 ความรัก

จากหลักการบัญญัติของอิสลามเกี่ยวกับการให้ความรักของสามีต่อบรรดาภรรยา อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْلَىٰ نَفْسِكُمْ وَأَلْوَابًا مِثْلَىٰ نَفْسِكُمْ فَإِنْ حِفْظُهُمْ الْإِنْسَانُ فَأُولَٰئِكَ يَفْرَقُونَ ۗ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْفَوَاحِشَ مِنْكُمْ فَاعْتَدُوا لَهُنَّ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَذَىٰ الْأَعْيُنِ ۗ وَأَلَّا تَعُولُوا ۗ﴾

(النساء: 3)

ความว่า “จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้าในหมู่มุสรี สองคนหรือสามคนหรือสี่คนแต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียวหรือไม่กี่หญิงที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครองอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง”

(อันนิสาฮ์: 3)

ความยุติธรรมในอายะฮ์ที่ 3 ของสุเราะฮ์อันนิสาฮ์นั้นหมายถึง ความยุติธรรมในสิ่งที่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ เช่น การให้ที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและ บริโภค การร่วมหลับนอนและการดูแล

และอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَدْرِبُوا كَالْمُدْبِرِ ۗ وَإِنْ تُضِلُّوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۗ﴾

(النساء: 129)

ความว่า “และพวกเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาหญิงได้เลย และแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตาม ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าเอียงไปหมด แล้วพวกเจ้าก็จะปล่อยให้บรรดานาง (ที่ถูกทอดทิ้ง) นั้นประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้ และหากพวกเจ้าประนีประนอมกัน และมีความยำเกรงแล้ว แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ”

(อันนิสาฮ์: 129)

ความยุติธรรมในอายะฮ์ 129 ของสุเราะฮ์อันนิสาฮ์หมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องของความรักที่สามีให้ระหว่างบรรดาภรรยา แม้ว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากที่จะแบ่งความรักให้

เท่าๆกันระหว่างบรรดาภรรยา (Muhammad Bin Musfir Bin Husayn al-Tawil, 2004.:6) แต่สามีจะต้องมีความพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะทำให้เท่าเทียมมากที่สุด นอกจากความรู้สึกที่มันเอนเอียงไปโดยไม่ได้ตั้งใจหรือเป็นไปโดยธรรมชาติ แน่แน่นอนว่าอัลลอฮ์ ﷻ ไม่บังคับในสิ่งที่เกินความสามารถของบ่าวจะภักดีได้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ لَا يَكُلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ﴾

(البقرة : 286)

ความว่า “อัลลอฮ์จะไม่ทรงบังคับชีวิตหนึ่งชีวิตใดนอกจากตามความสามารถของชีวิตนั้นเท่านั้น”

(อัลบะเกาะเราะฮะฮ์ : 286)

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นสามีต้องไม่ทำให้เห็นว่าความรักทั้งหมดที่มี มีให้แก่คนเดียวเท่านั้น จนทำให้ภรรยาที่เหลือนั้นกลายเป็นเหมือนคนที่ถูกทอดทิ้ง สถานะของเธอเหมือนว่าไม่ได้เป็นภรรยาแล้วแต่ก็ไม่ได้ถูกหย่า (คล้ายว่าข้างเธอให้ทรมาณ ไม่รักแต่ไม่ปล่อย) แต่สิ่งที่สามีควรทำคือดูแลเอาใจใส่ทุกคนด้วยดีจนทำให้เธอรู้สึกผูกพันกับสามีและไม่รู้สึกโดดเดี่ยว (Muhammad Bin Musfir Bin Husayn al-Tawil, 2004.:6)

แท้จริงแล้วท่านเราะฮ์ลุล ﷺ มีความยุติธรรมต่อบรรดาภรรยาในทุกอย่างที่มีมองเห็นได้ แต่สิ่งที่ยืนยันว่าท่านเราะฮ์ลุล ﷺ นั้น ไม่มีความสามารถในการควบคุมในเรื่องของความรักระหว่างบรรดาภรรยาของท่านคือ หะดีษที่ท่านเราะฮ์ลุล ﷺ ได้กล่าวขออุอาอ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ว่า

((اللَّهُمَّ هَذَا قَسَمِي فِيمَا أَمْلِكُ ، فَلَا تُلْغِنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ))

(أخرجه أبو داود : 2134)

ความว่า “โอ้อัลลอฮ์ นี่คือการแบ่งของข้าพระองค์ในสิ่งที่ข้าพระองค์มีอยู่ ดังนั้น โปรดอย่าได้ดำเนินข้าพระองค์เลยในการแบ่ง (ความรัก) ซึ่งมีแต่พระองค์เท่านั้นที่สามารถควบคุมได้”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2134)

ดังนั้นความยุติธรรมที่พูดถึงในอายะฮ์แรกนั้นหมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องที่จับต้องและมองเห็นได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกระทำได้ ส่วนความยุติธรรมที่พูดถึงในอายะฮ์ที่สองนั้นหมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องการให้ความรัก ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ธรรมดาไม่สามารถจะควบคุมมันได้

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ต่อภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรักของสามีต่อบรรดาภรรยา

ครอบครัวที่ 1 ภรรยาอยากให้สามีรักพวกเธอทั้งหมดเท่าๆกัน

ครอบครัวที่ 2 ภรรยาคิดว่าสามีไม่รักเธอ เนื่องจากสามีทำออกหน้าออกตาว่ารักภรรยาคนที่สี่มากที่สุด

ครอบครัวที่ 3 ภรรยาคิดว่าสามีไม่รักเธอเลย เพราะทุกการกระทำของสามีนั้นบ่งบอกว่ารักอีกคนมากกว่า

ครอบครัวที่ 4 ภรรยาอยากให้สามีมีความยุติธรรมในเรื่องนี้

ครอบครัวที่ 5 สามีให้ความรักและทูลนอมเธอมาก

ครอบครัวที่ 6 ภรรยาู้และเข้าใจว่าความยุติธรรมในเรื่องของความรัก ไม่เป็นสิ่งที่ถูกบังคับในเงื่อนไข พร้อมอ้างหลักฐานจากอัลกุรอาน

ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าภรรยาคนที่ 2 ในครอบครัวที่ 1 และภรรยาคนที่ 2 ในครอบครัวที่ 4 มีความเข้าใจในหลักการที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรักของสามีต่อบรรดาภรรยายังไม่ถูกต้อง เนื่องจากเธอทั้งสองเรียกร้องให้สามีมีความยุติธรรมในเรื่องของการให้ความรักต่อภรรยาให้เท่าเทียมกัน ซึ่งมันไม่สอดคล้องกับหลักการอิสลามที่บัญญัติว่าอัลลอฮ์ ﷻ ได้ยกย่องในเรื่องของความรักที่สามีไม่สามารถจะให้ความยุติธรรมระหว่างภรรยาได้ เพราะเรื่องของหัวใจนั้นเป็นเรื่องที่เกินความสามารถของมนุษย์จะควบคุมได้ ดังนั้นสามีควรให้ความรู้แก่ภรรยาในเรื่องดังกล่าวด้วย ในขณะที่เดียวกันภรรยาคนที่ 3 ในครอบครัวที่ 2 และภรรยาคนที่ 2 ในครอบครัวที่ 3 และภรรยาคนที่ 2 ในครอบครัวที่ 6 มีความเข้าใจในหลักการที่ว่าความรักของสามีนั้นไม่สามารถที่จะเรียกร้องให้เท่าเทียมได้ แต่บางคนจากพวกเธอแค่เสียใจที่สามีแสดงออกว่ารักอีกคนมากกว่าเธอจนเห็นได้ชัดว่าสามีไม่ได้รับรักเธอเลย ซึ่งโดยหลักการแล้วการที่สามีไม่สามารถให้ความรักต่อบรรดาภรรยาให้เท่าๆกันนั้นเป็นที่ยกย่องให้เขา แต่เขาไม่สมควรที่จะเอนเอียงความรู้สึกรักทั้งหมดให้แก่คนเดียว โดยที่ทิ้งให้ภรรยาที่เหลือนั้นมีความรู้สึกว่าตัวเองถูกทอดทิ้งจากสามี จะรักก็ไม่ใช่ จะทิ้งก็ไม่เชิง

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ لَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمِمْسِكِ﴾

(النساء: 129)

ความว่า “ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าเียงไปหมด แล้วพวกเจ้าก็จะปล่อยให้บรรดานาง (ที่ถูกทอดทิ้ง) นั้นประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้”

(อันนิสาอ์: 129)

ซึ่งการกระทำในลักษณะนี้ถือว่ามีนัยได้กระทำการอธรรมต่อบรรดาภรรยาของเขา และเป็นการกระทำที่ต้องห้ามในอิสลาม ส่วนภรรยาคนที่ 2 จากครอบครัวที่ 5 นั้นสามีของนางมีความเข้าใจต่อหลักการและนำมาใช้จริงอย่างที่อิสลามได้บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นภาระที่ควรนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนอย่างยิ่ง

แนวทางการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จของการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลาม

1. การแบ่งเวรค้ำแรมระหว่างบรรดาภรรยาให้ยุติธรรมมากที่สุด คือแนวทางที่จะนำพาครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนประสบผลสำเร็จได้มากถึงมากที่สุด เนื่องจากว่าโดยธรรมชาติของสตรีแล้ว นางต้องการความอบอุ่น การเอาอกเอาใจ กำลังใจ กู้คิด และไม่ชอบความเหงาเดียวดาย ว่าเหว (สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นในใจของพวกนาง หากต้องใช้เวลาในการรอสามีกลับมาหาเรอนานเกินไป)

หลักฐานจากอัศสุนนะฮ์

((عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ
فِيغَدِيلٍ، وَيَقُولُ: اللَّهُمَّ هَذَا قَسَمِي، فِيمَا أَمْلِكُ فَلَا تُلْغِي، فِيمَا تَمْلِكُ
وَلَا أَمْلِكُ))

(أخرجه أبو داود: 2134)

ความว่า “จากท่านหญิงอาอิชะฮ์ได้กล่าวไว้ว่า ท่านเราะฮ์มุล ๐ ได้มีการจัดแบ่ง(เวร)ด้วยความยุติธรรม ท่านได้กล่าวไว้ว่า โอ้อัลลอฮ์ นี่คือการแบ่งของข้าพระองค์ในสิ่งที่ข้าพระองค์มีอยู่ คำนั้นโปรดอย่าได้ตำหนิข้าพระองค์เลยในการแบ่ง (ความรัก) ซึ่งมีแต่พระองค์เท่านั้นที่สามารถควบคุมได้”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2134)

อิมามอัชเชากานีย์ (al- Shaukānī) ได้กล่าวไว้ว่า “หะรอมการเอนเอียงไปทางภรรยาคนใดคนหนึ่งในเรื่องที่สามีสามารถควบคุมได้ เช่น การแบ่งเวลาค้ำแรม การให้ค่าอุปการะเลี้ยงดู ให้เครื่องอุปโภคและบริโภค เป็นต้น (Muhammad Alī al- Shaukānī, 2006 : 6/371)

หลักฐานอัลอิญมาอฺ

นักวิชาการ ได้เห็นพ้องกันว่าสามีจำเป็นต้องให้ความเท่าเทียมในเรื่องการแบ่งเวลา ระหว่างบรรดาภรรยาทุกคน และเรื่องอื่นๆที่ไม่เกินความสามารถของมนุษย์จะกระทำได้ เพื่อมิให้เกิดการอธรรมหรือเป็นการทำร้ายจิตใจต่อพวกนาง

นักวิชาการมีความคิดเห็นตรงกันว่าระยะเวลาการค้างแรมสำหรับสามีที่อยู่ในประเทศเดียวกัน คือ คนละคืน โดยยึดหะดีษของท่านเราะซูล ﷺ ที่ได้แบ่งเวรค้างแรมให้กับบรรดาภรรยาของท่านคนละคืน แม้ในวันที่ท่านป่วยก็ตาม

((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا كَانَ فِي مَرَضِهِ جَعَلَ يَدُورُ فِي نِسَائِهِ وَيَقُولُ: أَيُّنَ أَنَا غَدًا؟ أَيُّنَ أَنَا غَدًا حِرْصًا عَلَى بَيْتِ عَائِشَةَ. قَالَتْ عَائِشَةُ: فَلَمَّا كَانَ يَنْوِي سَكْنَ))

(أخرجه البخاري:3774)

ความว่า “ท่านเราะซูล ﷺ ขณะอยู่ในการป่วย ท่านได้เริ่มเปลี่ยนเวร ไปอยู่กับบรรดาภรรยาของท่าน โดยท่านกล่าวว่า พรุ่งนี้ฉันจะอยู่ที่ไหน? พรุ่งนี้ฉันจะอยู่ที่ไหน? ท่านปรารถนาที่จะอยู่บ้านอาอิชะฮฺ, อาอิชะฮฺ ได้กล่าวว่า เมื่อเป็นวันของฉัน ท่านก็จะเจียม(ไม่ถามอีกเลย)”

(บันทึก โดย al-Bukhāriy:3774)

ส่วนหนึ่งจากเป้าหมายของการแบ่งเวรค้างแรมคือเพื่อเพิ่มพูนความรักใคร่และความเมตตาต่อกันระหว่างสามีภรรยา (Abdu al-Nāsir Tawfiq al-Attār. 1972:216)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴾

(الروم:21)

ความว่า “และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์คือ ทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเจ้าจากตัวของพวกเจ้า เพื่อพวกเจ้าจะได้มีความสุขอยู่กับนาง และทรงมีความรักใคร่และความเมตตาระหว่างพวกเจ้า แท้จริงในการนี้ แน่นนอนย่อมเป็นสัญญาณแก่หมู่ชนผู้ใคร่ครวญ”

(อิรรัม :21)

ซึ่งหากสามีไม่แบ่งเวรค้ำแรมให้กับภรรยาให้เท่าเทียมกันแล้ว โฉนเหล่านี้จะเกิดความรักใคร่ต่อกัน เพราะแท้จริงแล้วสามีก็จำเป็นที่จะต้องมีความพยายามที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมในเรื่องของความรักใคร่ ถึงแม้ไม่สามารถจะทำให้มันสมบูรณ์ก็ตาม

2. การให้อภัย การประนีประนอม และความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างสามีภรรยา

การมีคู่ครองที่ดีมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างครอบครัวนั้นคือความประเสริฐ ส่วนการครองเรือนให้รอดตลอดรอดฝั่งนั้นเป็นสิ่งที่ประเสริฐยิ่งกว่า สิ่งที่สามารถจะประคับประคองครอบครัวให้อยู่รอดตลอดรอดฝั่งได้คงไม่พ้นการให้อภัยกันเมื่อมีปัญหาขัดแย้ง การประนีประนอมเมื่อถึงจุดแตกหัก และความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างสามีภรณานั้นสามารถที่จะปกป้องจากสิ่งเลวร้าย หรือขจัดข้อข้องใจ หรือสมานบาดแผลที่เกิดจากการบาดหมางระหว่างกันได้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานเกี่ยวกับการให้อภัยว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنِّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَآخِذُوا بِهِمْ
وَإِن تَعَفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾

(التغابن : 14)

ความว่า “ โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย แท้จริงในหมู่คู่ครองของพวกเจ้า และลูกหลานของพวกเจ้านั้นมีบางคนเป็นศัตรูแก่พวกเจ้า ฉะนั้นจงระวังต่อพวกเขา แต่ถ้าพวกเจ้าอภัยและยกโทษ (แก่พวกเขา) แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภัย ผู้เมตตาเสมอ”

(อัตตะฆอบูน : 14)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้เสนอรางวัลเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มนุษย์นั้นให้อภัยแก่กัน โดยตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ﴾

(الشورى: 40)

ความว่า “แต่ผู้ใดอภัย และไกล่เกลี่ยคืนดีกันรางวัลตอบแทนของเขา อยู่ที่อัลลอฮ์”

(อิซซุรอ : 40)

โดยปกติแล้วความไม่เข้าใจกัน หรือข้อบาดหมางระหว่างคนในครอบครัวนั้น มักจะเกิดจากทางด้านภรรยาเสียส่วนใหญ่ เนื่องด้วยธรรมชาติของผู้หญิงเป็นคนคิดเล็กคิดน้อย

ขอบสะสมเรื่องเล็กกลายเป็นเรื่องใหญ่ อาจเกิดจากการน้อยใจหรือผิดหวังจากสามี หรือจะด้วยเหตุผลใดก็แล้วแต่ สามีควรมีความเข้าใจในธรรมชาติของผู้หญิงที่ดูภายนอกนั้นอ่อนแอ แต่ก็พร้อมจะแข็งแกร่งทุกเมื่อถ้าสามีแข็งกระด้างใส่ ดังนั้นสามีควรผ่อนปรนและอ่อนโยนในการแก้ไขปัญหาก็ดี หรือข้อบาดหมางระหว่างกัน โดยควรคำนึงถึงข้อสังเสียดของท่านเราะสุล ﷺ ที่ได้กล่าวว่า

((اسْتَوْصُوا بالنساء خيرا، فإن المرأة خلقت من ضلع، وإن أعوج ما في الضلع أعلاه، فإن ذهبَتْ نُقيمُهُ كسرتُهُ، وإن تركته لم يزلْ أعوج، فاستوصوا بالنساء))

(أخرجه البخاري : 5184)

ความว่า “ท่านทั้งหลาย จงรับคำสั่งเสียดของฉัน ที่ให้ปฏิบัติต่อสตรี ด้วยดีไว้เถิด แท้จริงสตรีถูกบังเกิดมาจากซี่โครง (หมายถึง อัลลอฮ์ ทรงบังเกิดสวามี มาจากซี่โครงของอาดัม) และแท้จริงซี่โครงที่งอที่สุดนั้นก็คือ อันที่อยู่ด้านบน ถ้าหากท่านตัดซี่โครงอันบนให้ตรง ท่านก็ต้องหักมัน (เพราะมันไม่สามารถรับการตัดให้ตรงได้) ถ้าหากท่านปล่อยไว้ (โดยไม่ตัดใดๆเลย) มันก็จะคงอยู่แบบโค้งงอตามสภาพ ดังนั้นท่านทั้งหลายจงรับคำสั่งเสียดของฉัน ที่ให้ปฏิบัติต่อสตรี ด้วยดีไว้เถิด”

(บันทึกโดย al-Bukhāri:853)

หากแม้ว่าพวกนางทำความผิดที่ร้ายแรง ไม่เพียงพอดต่อการตักเตือน กระทั่งสามี นั้นต้องทำโทษ ก็จงทำโทษในรูปแบบที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้สั่งใช้ในอายะฮ์อัลกุรอานว่า

﴿ وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ۝﴾

(النساء : 34)

ความว่า “และบรรดาหญิงที่พวกเจ้าหวั่นเกรงในความคือคิ่งของนาง นั้น ก็จงกล่าวตักเตือนนางและทอดทิ้งนางไว้แต่ลำพังในที่นอน และจงเขียนนาง แต่ถ้านางเชื่อฟังพวกเจ้าแล้ว ก็จงอย่าหาทางเอาเรื่องแก่นาง แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงสูงส่งผู้ทรงเกรียงไกร”

(อันนิสาฮ์ : 34)

เหนือสิ่งอื่นใดสามีควรรำลึกไว้เสมอว่าเราทุกคนก็คือมนุษย์คนหนึ่งที่สามารถทำผิดหรือลืมหัดไปบ้างได้ในบางเวลา ดังนั้นหากว่ามีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำสิ่งที่อีกฝ่ายไม่ชอบหรือรังเกียจ ก็จงจำไว้ว่าหากเราเกลียดสิ่งนั้น ก็อาจเป็นไปได้ว่าอัลลอฮ์ ﷻ ทรงให้มีสิ่งที่ดีงามจากสิ่งนั้นก็ได้ ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا
وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴾

(النساء : 19)

ความว่า “และจงอยู่ร่วมกับพวกนางด้วยดี หากพวกเจ้าเกลียดพวกนางก็อาจเป็นไปได้ว่าการที่พวกเจ้าเกลียดสิ่งหนึ่งขณะเดียวกันอัลลอฮ์ก็ทรงให้มีในสิ่งนั้นซึ่งความดีอันมากมาย”

(อันนิสาฮ์ : 19)

ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

((لَا يَفْرَقُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ)) أَوْ قَالَ:
(غَيْرُهُ)

(رواه المسلم : 2672)

ความหมาย “ชายผู้ศรัทธาอย่าเกลียดหญิงผู้ศรัทธา ถ้าหากเขาเกลียดนางในเรื่องมารยาทอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ขอให้พึงพอใจนางในเรื่องอื่นๆ”

(บันทึกโดย al-Muslim:2672)

3. ภรรยายินยอมมอบสิทธิในการค้างแรมให้กับภรรยาคนอื่นๆ (التنازل)

หนึ่งในแนวทางการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จของการมีภรรยาหลายคน ตามหลักกฎหมายอิสลาม คือการที่ภรรยาคนใดคนหนึ่งยอมมอบสิทธิการแบ่งเวลาของสามีแก่เธอให้กับภรรยาอื่น ซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าอนุญาตให้ภรรยาคนใดคนหนึ่งมอบคืนและวันที่เป็นสิทธิของนางให้กับภรรยาคนอื่นๆ ด้วยเงื่อนไขว่าสามีจะต้องเห็นด้วยกับนาง มีหะดีษรายงานโดยอาอิชะฮ์

((عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا لِعَائِشَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقْسِمُ لِعَائِشَةَ بِيَوْمِهَا وَيَوْمَ سَوْدَةَ))
(أخرجه البخاري:5212)

ความหมาย “รายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮฺว่า ท่านหญิงเสาะฮฺฮฺ บินตุ ซัมอะฮฺ ได้มอบวัน(เวร)ของนางให้อาอิชะฮฺ และท่านเราะฮฺฮฺฮฺ จึงได้แบ่งเวรให้กับอาอิชะฮฺในวันของนางเองและวันของเสาะฮฺฮฺ ด้วยเช่นกัน”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy:5212)

4. การแต่งงานที่สตรียินยอมสละสิทธิ์ที่ควรจะได้รับ (نكاح المسيار)

การที่ผู้ชายเลือกแต่งงานกับสตรีที่ยินยอมสละสิทธิ์ที่ควรจะได้รับ (เช่น เธอเป็น คนมีฐานะดีแล้ว เธอไม่ต้องการการอุปการะเลี้ยงดูจากสามี แต่เธอต้องการแค่คนคุ้มครองเธอให้พ้น จากพิตนะฮฺ) จะเป็นหนึ่งในทางเลือกของผู้ชายที่ไม่มีความสามารถในเรื่องค่าอุปการะแต่ต้องการมี ภรรยาหลายคน ดังนั้นการเลือกสตรีที่ยินยอมสละสิทธิ์ของนางนั้น(โดยไม่ถูกบังคับ)เป็นหนึ่งใน แนวทางที่จะทำให้การบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนนั้นประสบผลสำเร็จได้

ซัยคุ มุฮัมมัด สอลิฮฺ อัล-มุนัจญิด (Muhammad solih al-Munajjid) ได้กล่าว เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยมีใจความว่า “การแต่งงานมิสยาร (نكاح المسيار) คือการแต่งงานที่ถูกต้อง ตามหลักการบัญญัติทุกประการ แต่เกิดการยินยอมเสีสิทธิ์ทางด้านสตรี นั่นคือสิทธิ์ที่นางควรจะได้รับจากสามี เช่น นัฟเกาะฮฺ ที่อยู่อาศัย การแบ่งเวลาดังแรม เป็นต้น”

ความเห็นต่างของนักวิชาการศาสนาในเรื่องของหุกมการแต่งงานมิสยาร

ซัยคุ อัล-อัลบานีย์ (Muhammad Nasir al-Addin al-Albani) ได้ห้ามการ แต่งงานในรูปแบบนี้ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องวิปลาซ เนื่องจากเป็นการดูถูกสตรี และเป็นการถือ โอกาสแสวงหาผลประโยชน์ของผู้ชายจากสตรี ซึ่งอ้างว่าเป็นการเรียกร้องจากทางด้านภรรยาใน การขอสละสิทธิ์ของตนเอง และยังเป็นการแต่งงานที่จะส่งผลกระทบต่อบรรดาลูกๆที่จะเกิดตามมา เนื่องจากลูกๆขาดการดูแลและอบรมสั่งสอนจากผู้เป็นบิดา เพราะการไม่มีของบิดา

ซัยคุ อับดุลอะซีซ (Abdu al-Aziz al-Ashshaiikh) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ใจความว่า “เงื่อนไขการแต่งงานในลักษณะนี้คือ สามีภรรยา การยินยอมของทั้งสองฝ่าย วะลีฮฺ และ พยานสองคน พร้อมการประกาศให้คนรู้การแต่งงานนี้ โดยไม่ปิดบังซ่อนเร้นทั้งทางด้านภรรยาและ ด้านสามี หรือญาติของทั้งสองฝ่าย หากครบเงื่อนไขทั้งหมดนี้ก็ถือว่าการแต่งงานของทั้งสองนั้น

ใช้ได้” (หนังสือพิมพ์ อัลญะซีเราะฮ์ ฉบับที่ 10508 วันศุกร์ ที่ 15 เราะบิอุลมาฮัรีย์ ปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราช 1422)

ชัยคุ อิบนุ อัล-อุษัยมิน (Muhammad Ibn al-Uthaymīn) ได้ชะลอการพิควา เนื่องจากเห็นว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นจากการนำไปใช้ของบางคนที่ฉวยโอกาส

ชัยคุ ยูซุฟ อัล-เกาะเราะฎอวียี (Yusuf al-Qaradawī) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้มีใจความว่า “การแต่งงานมิสยารประกอบด้วยเงื่อนไข 4 ประการดังนี้ การยินยอมของทั้งสองฝ่าย การประกาศการแต่งงาน มะฮัร (แม้ว่าจะมีการสละสิทธิ์ของภรรยาในภายหลัง) และต้องปราศจากการกำหนดเวลาอยู่ด้วยกันของทั้งสองที่แน่นอน (มุตอะฮ์) ดังนั้นก็ถือว่าการแต่งงานนี้ใช้ได้ และถูกต้องตามหลักการ ถึงแม้ว่าจะมีการยินยอมสละสิทธิ์จากทางด้านภรรยาในส่วนของสิทธิที่นางควรจะได้จากสามีก็ตาม ยกเว้นเรื่องของการหลับนอน ซึ่งไม่สามารถที่จะตั้งเป็นเงื่อนไขในการทำ การอะกัดแต่งงาน” (Yusuf al-Qaradawī, 2005.:4)

หุกมของการแต่งงานมิสยาร

1- ชัยคุ ยูซุฟ อัล-เกาะเราะฎอวียี ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้มีใจความว่า “การแต่งงานในลักษณะนี้คือรูปแบบของการสละสิทธิ์ (الجوار) ของภรรยาในสิทธิที่ควรจะได้รับจากสามี เช่น นัฟเกาะฮ์ ที่อยู่อาศัย การแบ่งเวรค้ำแรม เป็นต้น แน่แน่นอนว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ เพราะมันคือเจตจำนงของเธอเอง ซึ่งมาจากความคิดของผู้ที่บรรลุดุสตาสนภาวะ และมีสติสัมปชัญญะที่ดี ครบถูกต้องตามหลักการทุกอย่าง ดังที่ภรรยาของท่านเราะฮ์ลุฎ ๕ ท่านหญิงเสาะอะฮ์ บินัด ชัมอะฮ์ ได้สละสิทธิในการแบ่งเวรค้ำแรมที่เป็นวันของเธอให้กับท่านหญิงอาอิชะฮ์ เนื่องจากนางมีอายุมากแล้ว จึงมีความกลัวในหัวใจว่าท่านเราะฮ์ลุฎ ๕ จะหย่าเธอแล้วทำให้เธอต้องสูญเสียตำแหน่งของแม่แห่งประชาชาติ (أم المؤمنين) และกลัวว่าจะสูญเสียโอกาสที่จะเป็นภรรยาของท่านเราะฮ์ลุฎ ๕ ในสวรรค์นั่นเอง” (Yusuf al-Qaradawī, 2005:8)

2- อิบนุคัยมียะฮ์ ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยมีใจความว่า “เงื่อนไขไม่เอา นัฟเกาะฮ์ นั้นใช้ได้ ตราบใดที่สามีนั้นมีความลำบากและภรณยานั้นยินยอม และภรรยาไม่มีสิทธิ์เรียกร้องในภายหลัง แต่ถ้าตั้งเงื่อนไขไม่เอา มะฮัร การแต่งงานนั้นเป็นโมฆะ (Alāu al-Dīn Abu al-Hasan Alī Bin Sulaimān al-Maedāwī al-Dimishqī al-Solihī al-Hanbalī, nd.: 8/166)

ความแตกต่างระหว่างการแต่งงานมิสยารกับการแต่งงานมุตอะฮ์

การแต่งงานมุตอะฮ์ คือการแต่งงานที่กำหนดระยะเวลาอยู่ด้วยกันของสามีภรรยาที่แน่นอน แลกเปลี่ยนด้วยมะฮัรหรือค่าจ้างที่แน่นอน เช่น รายสัปดาห์ รายเดือน รายปี และ

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาจะจบไปเพียงแค่มدةเวลาที่ทั้งสองได้ตกลงกันได้ โดยไม่ต้องมีการหย่าหรือยกเลิกการแต่งงาน

ส่วนการแต่งงานมิสยาร คือการแต่งงานด้วยเจตนาที่จะอยู่ด้วยกันตลอดไป ปราศจากการกำหนดเวลาอยู่ด้วยกันของสามีภรรยาที่แน่นอน และความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองจะไม่สิ้นสุดจนกว่าจะมีการหย่าหรือการหย่าโดยมีสินจ้าง (مهر) หรือเมื่อมีการยกเลิกจากอฎี (Yusuf al-Qaradawī, 2005.:16)

จะเห็นได้ว่าการแต่งงานมิสยารนั้นเป็นการแต่งงานที่ถูกต้องตามกฎหมายอิสลามทุกประการ สามีและภรรยามีสิทธิที่จะได้รับมรดกหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เสียชีวิต และหากทั้งสองมีบุตร บุตรที่เกิดมาก็จะเป็นบุตรที่ถูกต้องตามกฎหมายอิสลามทุกประการ หากแต่สิ่งที่แตกต่างจากการแต่งงานปกติตามกฎหมายอิสลามนั่นก็คือ การที่ภรรยาสละสิทธิ์ในสิทธิบางอย่างที่พึงได้จากสามี ผู้วิจัยเห็นว่าการแต่งงานมิสยารเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ดีแก่สามีที่มีข้อจำกัดในการดูแลภรรยาในด้านค่าอุปการะเลี้ยงดู หรืออื่นๆ ซึ่งโดยปกติแล้วสาเหตุที่ภรรยาสละสิทธิ์ตามที่กล่าวมาข้างต้นก็เนื่องจากว่าทางด้านของภรรยาเองนั้นไม่มีความจำเป็นในเรื่องค่าปัจจัยยังชีพ หรือแม้แต่เรื่องการแบ่งเวลา จึงไม่เป็นภาระแก่ผู้เป็นสามีในเรื่องดังกล่าว เพียงแต่สามีจะต้องตอบสนองในสิ่งที่ทั้งคู่ได้ตกลงกันได้เท่านั้น

ดังนั้นการนำการแต่งงานมิสยารหรือการยินยอมสละสิทธิ์ของภรรยาในสิทธิที่นางควรจะได้จากสามีมาเป็นแนวทางหนึ่งในการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ และเป็นเรื่องที่ดี เพราะสามารถผ่อนปรนความตึงเครียดของสามีต่อการทำหน้าที่ และห่างไกลต่อการเกิดปัญหาในครอบครัวได้ กระทั่งนำพาสู่การบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนให้ประสบผลสำเร็จได้นั่นเอง